

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

MARKÉTA ŠIMKOVÁ

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Vývoj ekonomiky a hospodářské politiky Itálie

Markéta Šimková

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta ŠIMKOVÁ**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Vývoj ekonomiky a hospodářské politiky Itálie**

Zadány pro vypracování:

- Úvod
1. Vývoj ekonomiky Itálie
2. Hospodářská politika a opatření vlády Itálie
3. Důsledky vstupu do EU
4. Komparace ekonomiky Itálie v rámci EU
Závěr
Literatura

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Literatura

WOKOUN, René: *Ekonomika v prostoru*; Linde, 2008, ISBN 978-80-7201-689-3

KUČEROVÁ, Irah: *Ekonomiky členských států Evropské unie*; Karolinum, ISBN 80-246-0650-X

CIHELKOVÁ, Eva: *Světová ekonomika*; Grada, 2002, ISBN 80-247-0193-6

SIRŮČEK, Pavel: *Hospodářské dějiny a ekonomická teorie*; Melandrium, 2007, ISBN 978-80-86175-53-9

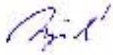
GIULIANO, Procacci: *Dějiny Itálie*; Nakladatelství Lidové noviny, ISBN 78-80-7106-721-4

ŽÍDEK, Libor: *Dějiny světového hospodářství*; Nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, ISBN 978-80-7380-035-2

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Šolta, CSc.
Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce: 9. října 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 1. května 2009

doc. Lc. Renata Mýšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Váňková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 13. října 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 01.04.2009

Markéta Šimková

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Ing. Janu Šoltovi, CSc. za cenné rady, připomínky a názory, které mi pomohly při zpracování práce, ale také za cenný čas věnovaný konzultacím.

Anotace

Tato bakalářská práce pojednává o ekonomickém vývoji Itálie, podrobněji se zaměřuje na období let 1993-2006. Popisuje jednotlivé makroekonomické veličiny a jejich vývoj ve sledovaném období.

Protože Itálie stála již při samotných začátcích evropské integrace, přibližuje tato práce také současné postavení země v Evropské unii. Pro přesnější představu obsahuje komparaci své ekonomiky v rámci jiných členských států Evropské unie. Komparace se zaměřuje na hlavní makroekonomické ukazatele v členských zemích.

Pro lepší představu ekonomického vývoje obsahuje práce grafy a tabulky.

Klíčová slova

Itálie, makroekonomické veličiny, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, zahraniční obchod, platební bilance, hospodářská politika, Evropská unie

Title

The development of economy and economic policy of Italy

Annotation

This bachelor work deals with economic development of Italy. It focuses on the period 1993-2006. The paper describes the main macroeconomic indicators and their evolution over the period.

Italy was at the beginning of European integration, so this work also describes position of country in European Union. For a more precise idea contains of comparison of its economy in the context of other European Union Member States. Comparison is directed at main macroeconomic indicators in Member States of European Union. For a better idea of economic development work includes graphs and tables.

Keywords

Italy, macro-economic indicators, gross domestic product, inflation, unemployment, foreign trade, balance of payment, economic policy, European union

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA ZEMĚ	11
1.1 Itálie - základní informace.....	11
1.2 Italské dějiny	12
1.2.1 Itálie od počátku formování říše do konce 19. století.....	12
1.2.2 Vstup do 20.století.....	13
1.2.3 První republika (1946 – 1993).....	14
1.2.4 Transformace v Druhou republiku – od roku 1993	15
1.3 Vnitropolitický systém	16
1.3.1 Italské politické strany.....	16
2 VÝVOJ EKONOMIKY ITÁLIE	18
2.1 Ekonomický vývoj od poválečného období	18
2.2 Obyvatelstvo.....	20
2.2.1 Demografický vývoj obyvatelstva.....	20
2.2.2 Věková struktura obyvatelstva	21
2.3 Nezaměstnanost.....	22
2.3.1 Míra nezaměstnanosti.....	22
2.3.2 Nezaměstnanost mezi věkovými skupinami.....	24
2.3.3 Nezaměstnanost mezi imigranty.....	25
2.3.4 Zaměstnanost v jednotlivých hospodářských sektorech.....	26
2.4 Hrubý domácí produkt - HDP	28
2.4.1 Dynamika hrubého domácího produktu	28
2.4.2 Podíl hospodářských sektorů na tvorbě HDP	30
2.4.2.1 Zemědělství	31
2.4.2.2 Průmysl.....	32
2.4.2.3 Služby.....	32
2.5 Inflace.....	33
2.6 Zahraniční obchod Itálie.....	34
2.6.1 Teritoriální struktura italského zahraničního obchodu.....	36
2.6.2 Komoditní struktura italského zahraničního obchodu.....	39

2.6.3	Zahraniční obchod České republiky a Itálie	40
2.6.4	Platební bilance	41
2.7	Státní dluh.....	42
2.8	Deficit veřejných financí	43
3	HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA ITÁLIE	45
3.1	Regionální rozvoj	45
3.2	Privatizační proces a liberalizace	46
3.3	Investiční klima	47
3.4	Daňový systém země	49
4	VSTUP ITÁLIE DO EVROPSKÉ UNIE.....	51
4.1	Počátky integrace.....	51
4.2	Itálie a přijetí eura.....	52
4.3	Předsednictví EU a zastoupení v evropských institucích	53
4.4	Pakt stability a růstu	54
4.5	Regionální politika a podpora regionů z EU	55
4.5.1	Programovací období 2000-2006	56
4.5.2	Programovací období 2007-2013	56
5	KOMPARACE EKONOMIKY V RÁMCI EU	57
5.1	Srovnání podle makroekonomických ukazatelů.....	57
5.2	Komparace Itálie s dalšími státy EU v období 1990-2007.....	59
5.2.1	Vývoj HDP	59
5.2.2	Nezaměstnanost	60
5.2.3	Inflace	61
5.2.4	Platební bilance	62
	ZÁVĚR.....	63
	Použitá literatura.....	65
	Seznam tabulek.....	67
	Seznam grafů	68
	Seznam příloh.....	68
	Seznam zkratk.....	69
	Přílohy	70

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila „Vývoj ekonomiky a hospodářské politiky Itálie“. Právě pro Itálii jsem se rozhodla, protože tato země je mi osobně velmi blízká a chtěla jsem se tedy dozvědět mnohem více nejen o jejím historickém a ekonomickém vývoji, ale také o pozici země ve světě a v Evropské unii.

Základy dnešního postavení Itálie sahají dále, než by se mohlo zdát. Již na základních školách se vyučuje o největších a nejvyspělejších starověkých evropských civilizacích, jimiž byly Řecko a Řím. A také dnes, ve 21. století, je Itálie členem sedmi nejvyspělejších států světa. Výběr tématu je spjat také se skutečností, že jsem měla možnost Itálii několikrát navštívit a musím říci, že mě doslova uchvátila svojí kulturou a životním stylem, historickými památkami, ale také přírodními krásami.

Cílem mé bakalářské práce je především pokusit se o komplexní zhodnocení ekonomického a hospodářského vývoje Italské republiky a nastínit její problémy v rámci historie, ale také současné doby.

Práce je rozdělena do pěti hlavních částí a jednotlivých podkapitol. V první části je nastíněn historický vývoj země až po vstup do 20. století. Dále tato část popisuje zapojení země do světových válek, vznik První Italské republiky a transformaci ve Druhou republiku. Přibližuje také strukturu politického systému a politických stran. Ve druhé části své práce jsem se pokusila zhodnotit ekonomiku Itálie pomocí hlavních makroekonomických ukazatelů. Pro podrobnější analýzu jsem se zabývala každým ukazatelem zvlášť. Protože je však daná problematika velmi obsáhlá, podrobněji jsem se zaměřila na období od 90. let do roku 2006. Třetí část popisuje hospodářskou politiku státu, privatizační proces a liberalizaci, která probíhala v 90. letech a měla velký vliv na hospodářskou politiku země ve smyslu uvolnění a zmírnění zásahů státu do ekonomiky. Je zde popsán také daňový systém spolu s prostředím pro investice ve státě.

V další, čtvrté části práce, se zabývám Itálií a jejím postavením v Evropské unii. Itálie byla jedním ze zakládajících členů evropské integrace, a proto považuji za důležité zmínit se o skutečnostech, které jsou spojeny s počátky evropské integrace a se současnou pozicí země v EU. Poslední část mé bakalářské práce je věnována komparaci italské ekonomiky v rámci Evropské unie. Jednotlivá srovnání jsou rovněž prováděna pomocí makroekonomických ukazatelů.

1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ZEMĚ

1.1 Itálie - základní informace

Italská republika (Repubblica Italiana) se rozkládá v jižní Evropě, na Apeninském poloostrově. Řadí se mezi skupinu středomořských států a její celková rozloha činí 301 338 km². Rozlohou zaujímá mezi ostatními státy 69. místo, v Evropské unii je na místě 7.¹ Hlavní město Řím má 2 800 000 obyvatel. Úředním jazykem je italština, dále se používá němčina, francouzština, slovinština a rétorománština. Platnou peněžní jednotkou je 1 euro, které od 1.1.2002 nahradilo italskou liru.²

Z hlediska správního se země člení na 20 regionů, 103 okresů (provincií) a 8 100 obcí. Itálie má dva městské státy Vatikán a Republiku San Marino. Hraničí se čtyřmi zeměmi, s Francií, Švýcarskem, Rakouskem, Slovinskem. Alpy, nejvyšší pohoří, tvoří přirozenou hranici, která odděluje zemi od ostatních států. Východní pobřeží omývá Jaderské moře, jižní Iónské moře a západní Tyrhénské moře. Celé pobřeží měří 7600 km. K Itálii patří středomořské ostrovy Sardinie, Sicílie, Elba, Litárské ostrovy, Tremitské ostrovy a další.

Italská republika je nejvyspělejším průmyslovým a zemědělským státem jižní Evropy s mírně zaostávajícím a chudším jihem a je členem významných mezinárodních organizací. Je zakládajícím členem EU, od roku 1955 je členem OSN, patří do NATO, a to od roku 1949. Je také členem OECD, UNESCO, WHO, ICAO, UNIDROIT, ZEU, OBSE, RE, WTO, MMF, WB atd. Země se počítá mezi sedm nejvyspělejších států světa G-7.

Dostupné z: <http://www.vlajky-statu.cz/evropa/76/itali>

¹Seznam států světa podle rozlohy [online]. 2008 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.zemepis.eu/stranka/seznam-statu-podle-rozlohy>>

²Itálie - souhrnné teritoriální informace [online]. 2008 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000683/>>

1.2 Italské dějiny

1.2.1 Itálie od počátku formování říše do konce 19. století

Apeninský poloostrov osídlili v 8. stol. př.n.l. Etruskové, ze západního pobřeží směrem do vnitrozemí. Probíhala řecká kolonizace Sicílie a jižní Itálie. Osada Řím byla založena v r. 753 př.n.l. kmenem Latinů. Etruskové drželi vládu nad osadou do r. 510 př.n.l., kdy byli vyhnáni a byla založena republika.

V Punských válkách 264-146 př.n.l. si Římané podmanili Sicílii a zničili Kartágo. Později si Řím podmaňoval další země (Egypt, Malá Asie, Sýrie, severní Afrika) a jeho moc se rozšiřovala. Občanské války v letech 133 – 45 př.n.l. ukončil Gaius Iulius Caesar, který nastoupil v r. 45 př.n.l. na trůn. Prvním římským císařem se stal Octavius v r. 27 př.n.l. Později nastaly hospodářské problémy a boje na hranicích. To přivedlo říši do těžké krize a úpadku. V letech 324-337 př.n.l. za vlády Konstantina Velikého se hlavním městem říše stala Konstantinopol a státním náboženstvím křesťanství. Rok 396 př.n.l. znamenal rozpad říše na Východořímskou a Západořímskou. Do 6. stol. získala Východořímská říše velkou část Itálie (Řím, Ravennu, pobřežní pásma), na severu Itálie se vytvořilo Langobardské království s hlavním městem Pávií. Karel Veliký, francký král dobyl v r. 774 Langobardskou říši a v r. 800 byl korunován na císaře.

V 11. stol. se Itálie vyznačovala velkou územní roztržitostí. V letech 1061 – 1091 se na Sicílii se usadili Normani a byl založen normanský stát. Dominovaly hlavně městské státy, kdy každé z měst mělo vlastní stráž, svého vůdce a opevnění. Mezi nejvýznamnější se řadily Benátky, Florencie, Verona a Milán. V této době probíhaly také rozsáhlé boje o politickou a duchovní moc, a to mezi papeži a politiky. V roce 1220 byl Fridrich II. korunován císařem.

Moc městských států ve 14. stol. narůstala. Florencie, Milán a Benátky měla v této době hegemonii a podmaňovala si další města. Florencie se držela vedoucí pozicí v soukenictví a mezinárodním bankovníctví, Milán proslavily hedvábné látky, a také přístup na trhy severní Evropy. V Benátkách byl dominantní námořní obchod. Země se stala centrem obchodu mezi Orientem a Evropou. Florencie kontrolovala Toskánsko, o Pádskou nížinu vedly boje Benátky s Milánem. Rok 1454 znamenal spojení pěti městských států (Florencie, Benátky, Sicílie, Neapol a Milán). Tím vznikla tzv. Italská liga, jejíž cílem bylo udržení politické rovnováhy.

O Italský poloostrov bojovali v 15. stol. Francouzi a Habsburkové. V r. 1494 napadl Itálii francouzský král Karel VIII., jeho vojsko bylo poraženo. Habsburkové však v bojích zvítězili a získali velkou část území Itálie. Cateau-cambrésijský mír v roce 1559 znamenal konec soupeření mezi Francií a španělsko - rakouským rodem Habsburků o Itálii a Burgundsko. Habsburkové a jejich nadvláda však zastavila veškerý ekonomický vývoj.

V 18.stol byla Itálie v rukou Habsburků a Bourbonů. Napoleonské války znamenaly pro Itálii revoluční hnutí proti feudálnímu systému. V důsledku Velké francouzské revoluce vzniklo několik demokratických republik, které však Napoleon brzy přeměnil na Království Toskánska a Království Itálie. V roce 1805 se nechal Napoleon Bonaparte korunovat králem Itálie. Po pádu francouzského císaře Napoleona I. jednal Vídeňský kongres v r. 1815 o novém uspořádání Evropy. Itálie byla rozdělena do osmi politických útvarů a až na výjimky bylo obnoveno předrevoluční uspořádání.

Další historickou etapou je tzv. Risorgimento neboli obrození či vzkříšení. Počátky demokratického hnutí za svobodu a sjednocení Itálie se datují už ke konci 18. stol (G. Mazzini, G.Garibaldi). Nejprve bylo neúspěšné, ale po uzavření spojení s Francií se situace změnila. V r. 1859 vyslal francouzský král Napoleon III. armádu proti Rakušanům, kteří se museli z Lombardie stáhnout. Na jihu Garibaldi obsadil Sicílii a Neapol. Rok 1861 byl zásadním krokem ke sjednocení země, kdy se král Sardinie Viktor Emanuel II. stal prvním králem Itálie. Podmanil si Benátky, v r. 1870 ustanovil Řím hlavním městem Italského království. Sjednocení však nebylo završeno úplně kvůli odlišně se vyvíjejícím italským teritoriím.

1.2.2 Vstup do 20.století

V r. 1882 se Itálie stala spolu s Rakouskem-Uherskem a Německem členem tzv. Trojpolku. V r. 1915 však vstoupila do 1. světové války po boku Francie, Ruska a Velké Británie, společně tyto státy tvořily tzv. Dohodu. Rakousko-Uhersko a Německo patřily k tzv. Ústředním mocnostem. Cílem Itálie bylo rozšíření hranic na úkor Rakouska. Boje se uskutečňovaly na různých frontách v Evropě. Konečným vítězem se staly státy Dohody. V r. 1919 Benito Mussolini založil fašistickou stranu, podmanil si Řím a král Viktor Emanuel III. ho jmenoval předsedou vlády. Zavedl v Itálii diktaturu. Ve 30. letech byly přerušeny vztahy s Ruskem, Francií a Velkou Británií. Itálie se začala sblížovat s nacistickým Německem. V r. 1935 zahájil Mussolini agresi proti Etiopii, okupaci Habeše. Do druhé světové války vstupuje Itálie v r. 1940 po boku nacistického Německa a

vyhlásila válku jak Francii, tak Velké Británii. Boje Mussoliniho jednotek se uskutečňovaly hlavně v Africe, byly ale poraženy. 10. 7. 1943 se Spojenci vylodili na Sicílii, Mussolini byl zajat. Pro Itálii to znamenalo konec fašismu a uzavření příměří se Spojenci. Velká část území byla ale ještě obsazena Němci, kteří ho vysvobodili a s jejichž pomocí zakládá Mussolini fašistickou Republiku Salo. V roce 1945 byla celá země osvobozena. V roce 1949 vstupuje země do NATO a v roce 1955 do OSN. Itálie byla jedním ze zakládajících členů ESUO, v roce 1951, společně s Německem, Francií, a státy Beneluxu.

1.2.3 První republika (1946 – 1993)

V roce 1946 se z italské monarchie postižené fašismem stala demokratická republika. Stalo se tak na základě referenda, které se týkalo poválečného státního uspořádání. Začala platit nová republikánská ústava, která platí dodnes. Země se stala demokracií s parlamentním systémem vlády. Doba první republiky však nebyla ideální. Bývá často označována za dobu patriokracie, kdy všechnu rozhodovací moc měly v rukou tehdejší politické strany. Nejsilnější italskou stranou se stala Křesťanskodemokratická strana (Democrazia Cristiana).

Poválečná historie se vyznačuje silnou politickou nestabilitou. V 60. letech se poprvé dostávají do popředí socialisté a začalo období tzv. levého centrismu. Docházelo k nepokojům a hospodářský život ochromovaly stávky. V 70. a 80. letech se rozšiřovaly počty teroristických akcí radikálních skupin (např. v r. 1978 Rudé brigády zavraždily předsedu křesťanskodemokratické strany Alda Mora, v r. 1980 bombový atentát na pravicových extrémistů na železniční stanici v Bologni). Zvláště na jihu země se objevovaly činnosti různých mafií. V 90. letech se zemi zasáhla korupční aféra (tzv. Tangentopoli). Bylo odhaleno propojení politických stran s organizovaným zločinem a jejich nezákonné financování. V tomto období se k moci se dostalo neuvěřitelných 58 vlád, každá na velmi krátkou dobu. Rychlé střídání vlád často zapříčiňovali vlastní poslanci, důvodem byly vnitrostranické boje politických frakcí. Nová vláda byla často vytvořena z úplně stejných stran. Existovaly obrovské rozdíly mezi slabými, krátkodobými vládami a na druhé straně těmi silnými. Bez povšimnutí nezůstává ani spolupráce politických stran s organizovaným zločinem, tehdejší nedůvěra v soudní moc a výjimečná nebyla také korupce.

1.2.4 Transformace v Druhou republiku – od roku 1993

Nestabilita, slabé vlády, korupce, silný stranický systém, zločinnost, všechny tyto překážky způsobily začínající ekonomickou krizi ve státě. Zvyšovala se inflace, státní deficit narůstal, objevovaly se problémy v různých oblastech. Přerozdělování veřejných financí bylo složitější, selhával daňový systém a ekonomické rozdíly mezi vyspělým severem a zaostalým jihem se prohlubovaly. Obyvatelstvo nemělo k vládě důvěru.

Řešením krizové situace měla být reforma volebního systému, která zavedla smíšený typ s převahou majoritní části při současném zachování redukované proporční kvóty. Jde o poměr 75:25 ve prospěch většinové složky, jednokolový většinový systém typu „vítěz bere vše“. ³ (V roce 2005 se však země většinového systému vzala a zavedla opět systém poměrný). Mezi hlavní změny patří posílení moci prezidenta a vlády. Dále byly politické strany z první republiky nahrazeny zcela novými. I přes velké snahy snížit jejich počet, nebylo dosaženo úspěchu. Byly vytvořeny dvě pevné koalice – pravice a levice. Vláda dále přijala ústavní reformy v oblasti soudnictví a prokuratury.

Období druhé republiky je datováno od 26.a 27.3.1994, kdy proběhly první volby do parlamentu podle výše uvedené nové reformy. Zvítězila pravicová koalice. Předsedou vlády se stal Silvio Berlusconi (šéf strany Forza Italia – pravice), parlament mu však brzy vyslovil nedůvěru. O dva roky později ve volbách vyhrála levice v čele s Romanem Prodim. Roku 1997 byla jeho vláda vystřídána levicovou vládou Massima D'Alemy. V roce 2000 po jeho demisi se premiérem stal Giuliano Amato a v r. 2001 se vrátil k moci Silvio Berlusconi. Jeho pravicová koalice byla v roce 2006 poražena levicovým blokem Romana Prodiho. Poslední volby do italského parlamentu se konaly 13.a 14.4.2008. Nejsilnější strany, pravicový Lid svobody (Berlusconi) a levicová Demokratická strana (Veltrovi) odmítly velké koalice a využily většinový potenciál složitého volebního zákona (4%, resp. 8% práh volitelnosti).⁴

---

³ ŠUŠLÍKOVÁ, Lada. *Proměny stranického systému první a druhé italské republiky.pdf* [online]. 2007 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.iips.cz/index.php?show=001035000000>>

⁴ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2007 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.export.cz/exportcz/Teritori%C3%A1ln%C3%ADinformaceDB/Detailinformacest%C3%A1tuDB/tabid/91/Default.aspx?GROUP=2&CNTR=14>>

1.3 Vnitropolitický systém

Italský politický systém je založen na zastupitelské demokracii. Ústava z roku 1948 označuje stát za demokratickou republiku. Existuje zde dvoukomorový parlament, jehož funkční období je pět let. Je tvořen Senátem (315 senátorů)⁵ a Poslaneckou sněmovnou (630 poslanců). Používá se čistý volební poměrný systém s volebními prahy, bez možnosti preferencí. Do Poslanecké sněmovny volí občané starší 18 let, zvoleni mohou být starší 25 let. Jednotlivé regiony mají k počtu svých obyvatel stanoven počet svých senátorů. Volí je občané starší 25 let a senátoři musí dosáhnout 40 let věku. Hlavou státu je prezident Giorgio Napolitano, je volen nepřímo na sedm let na společném zasedání obou komor doplněném o tři delegáty z každé z 20 provincií. V čele vlády – Rady ministrů stojí premiér, který je jmenován do funkce prezidentem.

Poslední volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu proběhly 13. a 14. 4. 2008. Jednalo se o výjimečné a přelomové volby, kdy nejsilnější strany (pravicový Lid Svobody – S. Berlusconi a levicová Demokratická strana – W. Veltrovi) odmítly v Itálii tradiční velké koalice. Hranice volitelnosti nedosáhly až na výjimky (křesťanskodemokratická Unie středu) menší strany. V Senátu zůstalo 10 parlamentních stran a v Poslanecké sněmovně pouze 9. Malé regionální strany mají místa zabezpečena ústavně. Počet jejich členů ale nemá rozhodovací a ovlivňovací moc. Poprvé v poválečné historii ztratila vláda obě krajní strany (Pravici – F. Storace, i koalici Duhová levice). Úplně zde chybí také Socialistická strana.

1.3.1 Italské politické strany

1. Strany pravého středu⁶ :

Lid svobody – Popolo della Libertá – uskupení, které vzniklo spojením Národní koalice (vznikla osamostatněním od postfašistického Italského sociálního hnutí, G. Fini) a strany Vzhůru, Itálie! (strana manažerů, podnikatelů a bývalých křesťansko-demokratických a socialistických politiků, S. Berlusconi)

---

⁵ ROVNÁ, Lenka, KASÁKOVÁ, Zuzana, VÁŠKA, Jan. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 333 s. ISBN 978-80-87134-10-8 : strana 55

⁶ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-02-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000683/>>

Liga severu – Lega Nord Padania - autonomistická strana italského Severu, je radikálně proti centristické formě státu dopadům daňového systému, U. Bossi

Hnutí pro autonomii – Movimento per l' Autonomia - autonomistická strana, která zastupuje obecně zájmy celého Jihu, ze Sicílie, tvořena křesťanskodemokratickými a socialistickými regionální politiky, R. Lombardo

2. Opozice - strany levého středu :

Demokratická strana – Partito Democratico – největší levicová strana, hlásící se k Olivovníku R. Prodiho, vznikla sloučením Levicových demokratů, Kopretiny a menších stran v procesu unifikace italské levice, W. Veltroni

Itálie hodnot - Italia dei Valori – morálně-politický program, orientovaný na nespokojenost občanů s fungováním státu, zakladatelem je Antonio di Pietro

Unie středu - Unione del Centro – koalice, která sjednocuje Křesťanskodemokratický svaz a Federativní občansko-lidové hnutí, P. F. Casini

2 VÝVOJ EKONOMIKY ITÁLIE

2.1 Ekonomický vývoj od poválečného období

Vývoj italské ekonomiky vždy ovlivňovalo nerovné postavení a odlišný vývoj mezi severem a jihem země. Proto se v případě Itálie často hovoří o tzv. duální ekonomice. Odlišnosti mezi průmyslově vyspělým severem a zaostalým zemědělským jihem se z dlouhodobého hlediska vyrovnávají těžko a i v současnosti dochází stále k jejich velmi pomalému zmírňování.

V období po světových válkách se Itálie zmítala v ekonomických, hospodářských, politických i sociálních problémech. K moci se totiž po první světové válce dostal fašistický režim a začalo sbližování s Německem. Války znamenaly pro zemi také měnovou krizi. Společnosti, banky i jiné instituce krachovaly a situace v zemi nebyla příznivá. Částečným řešením se stalo vytvoření státních monopolů, znárodnění bank a peněžních ústavů, postupné zvyšování cel nebo licence na importy. Po druhé světové válce však začalo docházet ke zlepšování. Pomohla podpora ze zahraničí, která plynula hlavně z finanční pomoci Marshallova plánu. Během dalších let vývoj ekonomiky směřoval k lepšímu, ekonomický potenciál rychle rostl, docházelo k modernizaci jednotlivých hospodářských odvětví a obchodu. Vývoj ekonomiky neustále pokračoval.

Na konci 70. let se ale situace začala razantně měnit. Hospodářský růst klesal, inflace a státní dluh naopak nezadržitelně rostly. Vláda často přistupovala k devalvaci liry, a to s cílem částečně zlepšit situaci a konkurenceschopnost země. Tyto snahy však nebyly dlouhodobě účinné. V 80. letech se situace pomalu zlepšovala a Itálie se snažila svým hospodářstvím vyrovnat nejvyspělejším státům v Evropské unii, zlepšit ekonomickou stabilitu, a také vylepšit postavení země na světových trzích. V roce 1987 došlo v Itálii ke zrušení všech jaderných elektráren, a to na základě událostí v Černobylu. V oblasti veřejného zadlužení v této době nebyla situace příznivá a docházelo také ke zvyšování rozpočtového schodku, tempem až 10% za rok.

V 90. letech v zemi došlo ke krizi v ekonomicko-politickém systému, neustále přetrvávaly zmíněné ekonomické, a také politické problémy. Politika byla postižena mnoha korupčními skandály a běžné bylo také nelegálním financováním volených stran.

V 90. letech došlo k uvěznění významných představitelů socialistické strany z důvodu vyšetřování korupčních skandálů a podvodů uvnitř politických stran. Tato situace výrazně otřásla celou italskou politickou scénou. Také špatná fiskální politika potřebovala vylepšení, především vyrovnaní obrovského státního dluhu. Krize postihla všechna odvětví, především průmysl. Mnoho významných i malých firem krachovalo. Ke zlepšení situace došlo v roce 1998, kdy se země stala členem EMU a přijala euro.⁷ Výhodou ekonomické krize byla možnost vzniku nových politických stran, a také možnost jednotlivých regionů více se zvýšit svou samostatností v administrativních, politických a dalších oblastech. Regiony začaly získávat finance z fondů EU. Největší změnou bylo oslabování silné úlohy státu v ekonomice, což bylo nejmarkantnější změnou celých 90. let. Prosazovala se schopnost konkurence v oblasti politiky, zmírňování různých státních podpor, a také privatizace majetku státu. Začaly se prosazovat nové politické strany, které postupně vytlačily ty klasické, historicky zažitě a došlo k oslabení jejich centrálních rolí.

V roce 1992 zasáhla zemi silná finanční krize, kdy byla italská lira odejmuta z EMS a měna začala depreciovat. Došlo k propadu na všech světových trzích a burzách. Proto došlo později ke změně v oblasti fiskální politiky a cílem se stala návrat do EMS. K tomu došlo až v roce 1996 po stabilizaci růstu vysoké inflace. V této době byla v Itálii zavedena politika regulovaných mezd (stanovení minimální mzdy vyplacené ve státním sektoru, systém mezd řízen legislativou). Jejím výsledkem byl minimální růst mezd, naopak jednotková cena práce rostla. Rostla zaměstnanost a pozitivně klesá míra nezaměstnanosti.

Italská ekonomika v poslední době projevuje známky celkového zlepšení, stále je ale pod vlivem nepříznivých faktorů, jejichž řešení je do budoucna absolutně nutné. Zlepšila se zaměstnanost, v roce 2007 klesla míra nezaměstnanosti na 6%. Státní dluh poklesl na 104% z HDP a inflace se oproti roku 2006 zvýšila z 2,1 na 2,9 %. Úspěšná byla vláda v oblasti deficitu veřejných financí, v roce 2007 dosahoval pouze 1,9% , byl tedy narozdíl od let minulých v mezích max. 3%, podle pravidel Paktu stability a růstu. Tempo růstu HDP v roce 2007 dosahovala 1,5%. Při srovnání s ostatními zeměmi EU to však za velký úspěch považovat nemůžeme. Jako důvod povznesu ekonomiky experti udávají posílení italské poptávky a hlavně exportu. Došlo ke zvýšení produkce domácích výrobků Made in Italy a zlepšilo se také finanční postavení italských podniků, firem a bank.

---

⁷ ROVNÁ , Lenka, KASÁKOVÁ, Zuzana, VÁŠKA, Jan. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 333 s. ISBN 978-80-87134-10-8 : strana 64-66

2.2 Obyvatelstvo

Itálie má 57 478 000 obyvatel (podle sčítání lidu v roce 2001), s hustotou zlidnění 187 na km².⁸ Podíl ekonomicky činného obyvatelstva tvoří v zemi 61,4 % a průměrný roční přírůstek obyvatel činí 0,07 %. Z hlediska národnostního členění žije v zemi 98 % Italů, mezi další etnické a jazykové skupiny patří německá, slovinská, francouzská, cikánská, africká a asijská. Úředním jazykem je italština, v oblastech se zvláštní autonomií dále němčina, slovinština, francouzština. 97% italského obyvatelstva je katolického vyznání, 1,5% tvoří evangelická církev a ostatní jsou muslimové a nedefinovaní.

2.2.1 Demografický vývoj obyvatelstva

Tabulka 1: Demografický vývoj obyvatelstva v jednotlivých letech (v tis.)

1950	1953	1956	1959	1962	1965	1968	1971	1974	1977	1980
47 104	48 025	48 931	49 833	50 879	52 112	53 236	54 073	55 111	55 955	56 434
1983	1986	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
56 564	56 596	56 672	56 719	56 759	56 795	56 830	56 841	56 843	56 859	56 890
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2050
56 907	56 917	56 943	56 975	57 151	57 597	58 167	58 597	58 643	58 754	55 710

Zdroj: Country statistical profiles 2008 [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

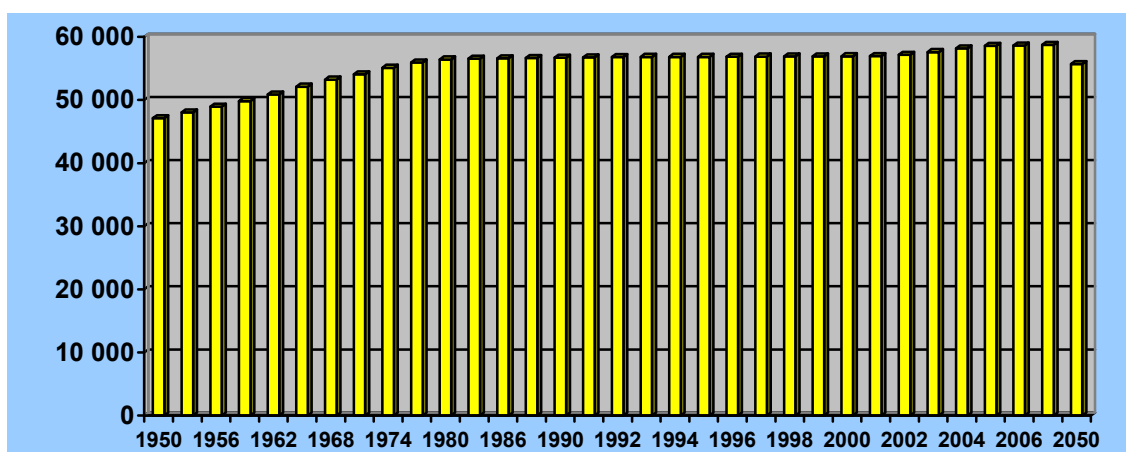
<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>>

Obyvatelstvo rostlo v průběhu let poměrně rovnoměrně, nepozorujeme žádné rapidní výkyvy a ve sledovaném období nedošlo k poklesu obyvatelstva. Do roku 2050 se však očekává pokles na 55 710 tis. obyvatel (v roce 2007 tato hodnota činila 58 754 tis.). Po druhé světové válce se počet obyvatel rapidně zvyšoval, v zemi byl typický baby boom a obyvatelstvo rostlo až do 70. let. Z toho vyplýval také růst pracovní síly, což země v poválečném období vysoce uvítala.

⁸ *Itálie - souhrnná teritoriální informace [online]. 2008 [cit. 2009-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000683/>>*

V posledních desetiletích se počet italského obyvatelstva zvyšoval mírnějším tempem a porodnost se snižuje (8,36 narozených dětí na 1000 obyvatel za rok 2008). Od roku 1950 do roku 2008 se počet obyvatel zvýšil o 10 218 000. V současné době zaujímá Itálie 4. místo v počtu obyvatel mezi státy EU a 23. místo na světě.

Graf 1: Demografický vývoj obyvatelstva (v tis.)

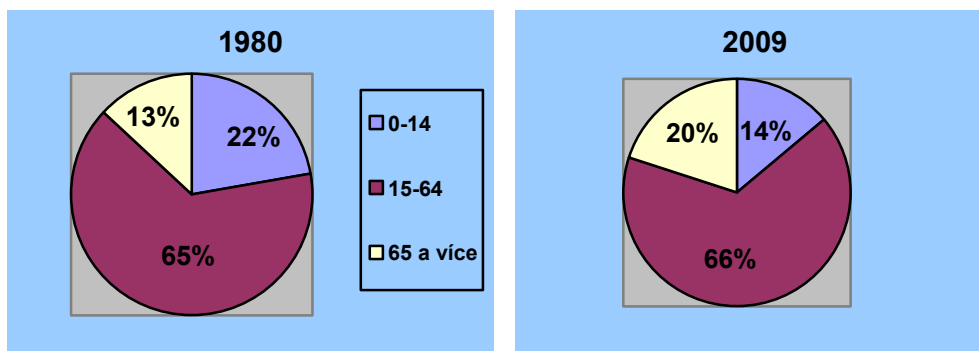
Zdroj: graf zpracován z tabulky 1

2.2.2 Věková struktura obyvatelstva

Na rozdíl od roku 1950, kdy struktura obyvatelstva měla tvar klasické pyramidy, kde postupně mladší skupiny zaujímaly větší procento z celkové populace, se během dalších desetiletí situace změnila. Do roku 2000 byla klasická pyramida vystřídána piliřem, kde každá věková skupina je v populaci rozložena více rovnoměrně. Hlavním důvodem bylo nejspíše snížení porodnosti v průběhu jednotlivých let. Předpokládá se, že v dalších letech z důvodu stárnoucí populace a nízké porodnosti bude mít struktura obyvatelstva tvar obrácené pyramidy. Do roku 2030 má průměrný věk v Itálii dosáhnout 49 let, zatímco dnes je to pouhých 42 let.⁹

⁹ *The Structure and History of Italian Unemployment.pdf* [online]. 2009 [cit. 2009-02-15]. Dostupný z WWW: <http://ideas.repec.org/p/ces/ceswps/_907.html>

Graf 2: Porovnání věkové struktury obyvatelstva v letech 1980 a 2009

Zdroj : UNECE - United nations Economic Commission for Europe [online]. 2008 [cit. 2009-03-20].
Dostupný z WWW: <<http://w3.unece.org/pxweb/DATABASE/STAT/30-GE/01-Pop/01-Pop.asp>>

2.3 Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných na celkovém počtu lidí ochotných pracovat.¹⁰ Vypočítá se pomocí vztahu : $u = U / L+U$, kde U = počet nezaměstnaných, L = počet zaměstnaných, u = míra nezaměstnanosti

2.3.1 Míra nezaměstnanosti

Tabulka 2: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých letech (v %)

	1979	1985	1990	1993	1995	1997	1998	1999
Míra nezaměstnanosti	5,8	8,2	8,9	9,8	11,2	11,3	11,4	10,9
Míra nezaměstnanosti ženy	-	13,1	13,5	13,9	15,3	15,3	15,4	14,8
Míra nezaměstnanosti muži	-	5,6	6,2	7,4	8,6	8,7	8,8	8,4
Míra zaměstnanosti	53,4	51,9	52,6	52,5	51,2	51,6	52,2	52,9

¹⁰ HOLMAN, Robert. *MAKROEKONOMIE, středně pokročilý kurz*. [s.l.] : [s.n.], 2004. 424 s. ISBN 80-7179-764-2

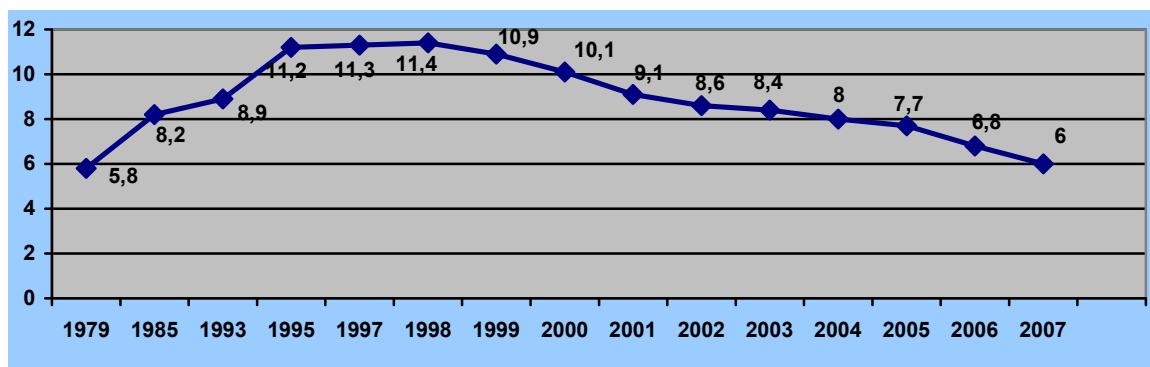
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Míra nezaměstnanosti	10,1	9,1	8,6	8,4	8	7,7	6,8	6,0
Míra nezaměstnanosti ženy	13,6	12,2	11,5	11,3	10,5	10,0	8,8	-
Míra nezaměstnanosti muži	7,8	7	6,7	6,5	6,3	6,1	5,4	-
Míra zaměstnanosti	53,9	54,9	55,6	56,2	57,4	57,5	58,4	-

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>>

Nejvyšší míry nezaměstnanosti ve sledovaném období dosáhla země v roce 1998, činila tehdy rekordních 11,4%. Od roku 1999 však dochází ke snižování, což je pro italskou ekonomiku velmi pozitivním přínosem. Naopak tomu bylo v 70. a 80. letech, kdy míra nezaměstnanosti neustále narůstala. I když dnes dochází k pomalému snižování, stále patří italská nezaměstnanost k nejvyšším v Evropě.

Graf 3: Míra nezaměstnanosti (v %)

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 2

Typickým problémem v zemi je nerovnoměrné rozložení nezaměstnanosti mezi italské regiony. Pro Itálii je typický chudý, zemědělský jih a jeho méně rozvinuté regiony, a naproti tomu průmyslový a rozvinutý sever. Ve velkých městech a v oblastech s převládajícím průmyslovou produkcí je míra nezaměstnanosti poměrně nízká. Důvodem je vysoká nabídka pracovních příležitostí a rozvinuté podmínky pro podnikání a obchodu.

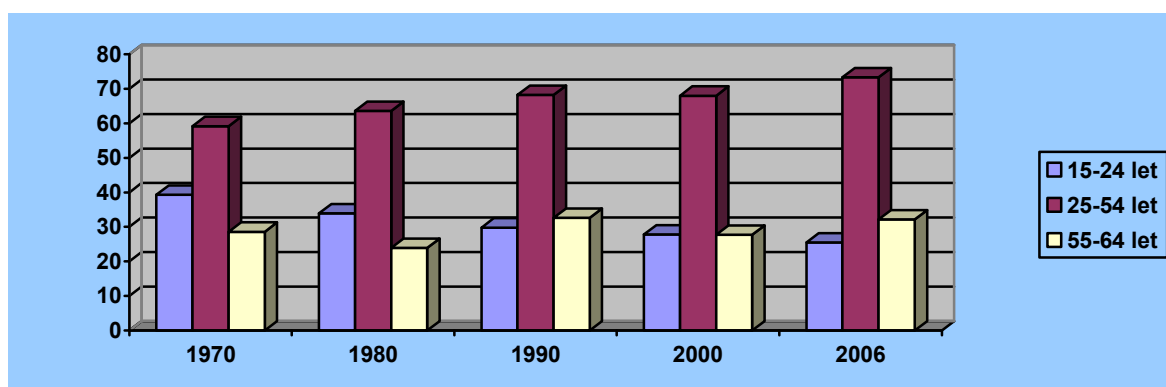

V oblastech, kde dominuje zemědělství, zvláště na jihu země je míra nezaměstnanosti nejvyšší. Ve třetím čtvrtletí roku 2007 dosahovala míra nezaměstnanosti na severu země 3,4% ve srovnání s téměř 11% na jihu země. V severských regionech je tedy míra nezaměstnanosti přibližně třikrát nižší než na jihu země.¹¹

2.3.2 Nezaměstnanost mezi věkovými skupinami

Z grafu 4 vyplývá, že struktura zaměstnanosti mezi věkovými skupinami obyvatelstva v průběhu desetiletí sice prošla určitou změnou, tato změna však nebyla tolik zásadní a razantní. Zaměstnanost u nejmladší skupiny (15-24 let) se od roku 1970 pomalu snižuje, nejnižší byla v r. 2006, kdy bylo zaměstnáno 25,5% zaměstnanců z této věkové kategorie. Mezi hlavní důvody patří nejspíše vyšší úroveň vzdělanosti než např. v roce 1970. U druhé věkové skupiny (25-54 let) naopak dochází každým rokem k postupnému zvyšování zaměstnanosti. Na rozdíl od roku 1970, kdy činila 59,2%, v r. 2006 pozorujeme nárůst na 73,3%. Třetí skupina (55-64) se vyznačuje velkou různorodostí. Můžeme zde pozorovat výkyvy ve snižování a zvyšování zaměstnanosti. V roce 2006 bylo z této věkové skupiny zaměstnáno 32,2% práceschopných Italů.

Graf 4: Míra zaměstnanosti mezi věkovými skupinami (v%)

Zdroj : *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>

¹¹ *Employment and Unemployment in Italy* [online]. 2008 [cit. 2009-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://bonoboathome.blogspot.com/2008/01/employment-and-unemployment-in-italy.html>>

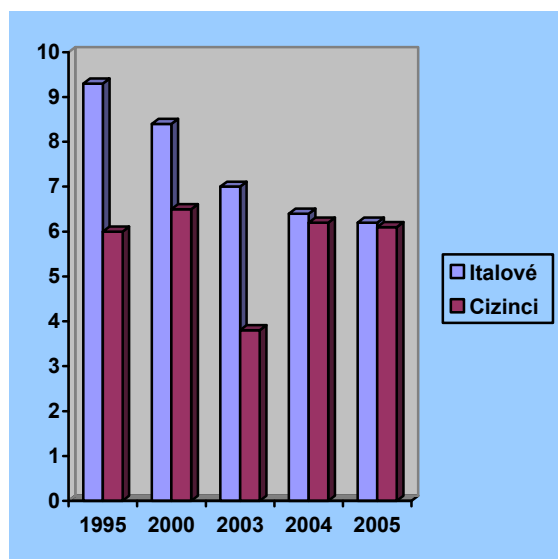
2.3.3 Nezaměstnanost mezi imigranty

Velkým problémem italské ekonomiky jsou desetitisíce nelegálních imigrantů v zemi. V posledních letech dochází k vysokému nárůstu imigrujících pracovníků zaměstnaných v Itálii. Při srovnání jejich nezaměstnanosti s domácím obyvatelstvem se dá pozorovat velký rozdíl mezi zaměstnanými a nezaměstnanými muži a ženami (viz.graf 5).

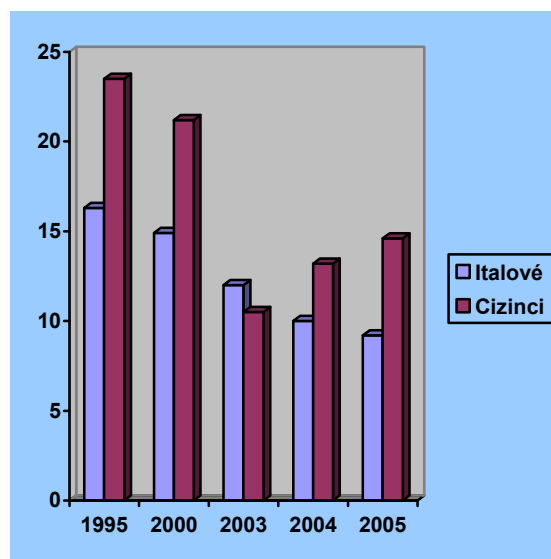
V roce 2008 země zpřísnila zákon proti nelegálnímu přistěhovaectví a tito lidé se mohou dostat až na několik let do vězení.¹² Důvodem zpřísnění je podle italské vlády velká pouliční zločinnost, kterou tito přistěhovalci svým pobytem v zemi podporují a omezení ilegálního zaměstnávání, tzv. práce na černo. Jedná se hlavně o imigranty romské národnosti a imigranty z Afriky. Následující graf popisuje vývoj míry nezaměstnanosti domácího obyvatelstva a imigrantů, s rozdělením na muže a ženy. Tyto údaje však v sobě nezahrnují nelegální imigranty, kteří v zemi pracují tzv. na černo.

Graf 5: Porovnání míry nezaměstnanosti Italů a imigrantů podle pohlaví (v %)

MUŽI

ŽENY

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>>

¹² *Itálie zpřísnila zákony proti imigrantům* [online]. 2008 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/1546/clanek/italie-zprislila-zakony-proti-imigrantum/>>

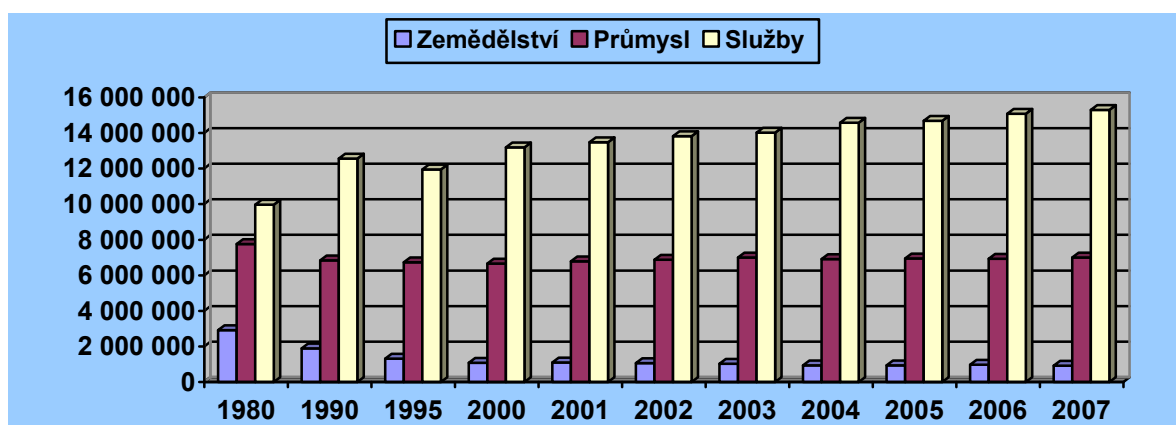
Mezi muži byla vždy ve sledovaném období vyšší míra nezaměstnanosti mezi Italy než mezi imigranty, docházelo však k postupnému snižování. Naopak míra nezaměstnanosti imigrantů byla výrazně nižší, v roce 2003 dosáhla pouze 3,8%, narozdíl od 7% domácího obyvatelstva mužského pohlaví.

Při porovnání žen byla situace opačná. Nejvyšší míru nezaměstnanosti byla naměřena ve sledovaných letech v roce 1995, a to u žen cizinek. Dosahovala 23,5% a postupně se snižovala. Od roku 2003 u nich však pozorujeme další nárůst. U italských žen byla ve sledovaném období nezaměstnanost nižší. V roce 1995 jejich míra nezaměstnanosti dosahovala 16,3% , v roce 2005 míra nezaměstnanosti činila pouhých 9,2%.

2.3.4 Zaměstnanost v jednotlivých hospodářských sektorech

Zaměstnanost v jednotlivých sektorech italského hospodářství se v průběhu let výrazně proměnila. Po druhé světové válce pracovalo nejvíce osob v zemědělství, postupně se tento trend snižoval. V roce 1980 zde bylo ještě stále zaměstnáno téměř 3 000 000 obyvatel. Stále ale zůstává výrazný rozdíl mezi severem země, kde je v zemědělství zaměstnáno pouze 5,5% obyvatelstva, zatímco na jihu je to neuvěřitelných 13,2%.

Graf 6: Vývoj zaměstnanosti v hospodářských sektorech (v mil.)

Zdroj: UNECE - United nations Economic Commission for Europe [online]. 2008 [cit. 2009-03-20].
 Dostupný z WWW: <<http://w3.unece.org/pxweb/DATABASE/STAT/30-GE/01-Pop/01-Pop.asp>>

Graf 6 ukazuje vývoj zaměstnanosti v zemědělství, průmyslu a službách od 80.let do roku 2007. Na první pohled se jasně jeví skutečnost, že nejvíce zaměstnaných osob pracovalo ve sledovaném období v sektoru služeb. Od roku 1980 do roku 2007 tento trend neustále rostl. Zatímco v roce 1980 bylo v sektoru služeb zaměstnáno téměř 48% lidí, do roku 2005 se tento počet zvýšil až na 65%. V současné době sektor služeb zaměstnává nejvíce obyvatel v produktivním věku, přes 66 %. Mezi nejvýznamnější oblasti sektoru služeb patří obchod a hotelová činnost se zaměstnaností 22,1 %, dále pak státní správa, kde je zaměstnáno 13,2% práceschopného obyvatelstva, doprava a spoje se zaměstnaností 6,3%, ve finančním sektoru pracuje asi 2% zaměstnanců a např. ve službách, které jsou spojeny s pronájmem, zaměstnanost činí 8,6%.¹³

Tabulka 3: Procentní vyjádření sektorové zaměstnanosti (v %)

	1980	1990	1995	2000	2005	2007
Zemědělství	14%	9%	7%	5%	4%	4%
Průmysl	38%	32%	34%	32%	31%	30%
Služby	48%	59%	59%	63%	65%	66%

Zdroj: tabulka vytvořena z údajů v grafu 6

Na druhé příčce v sektorové zaměstnanosti stojí průmysl. V tomto sektoru se zaměstnanost v průběhu let nijak zvlášť neměnila, spíše kolísala. V roce 1980 dosahovala okolo 38% zaměstnanců, poté docházelo k mírnému snížení, rok 2005 znamenal zaměstnanost pro 32% práceschopného obyvatelstva. V současné době pracuje v průmyslu okolo 30% zaměstnanců.

Zemědělství se podílelo na zaměstnanosti ve sledovaném období minimálním podílem. Při porovnání let 1980 a 2007 se počet zaměstnaných v primárním sektoru snížil téměř o 10%. Od roku 1980 se postupně počet lidí pracujících v zemědělství snižoval, v dalších letech mírně kolísal a v současné době je v primárním sektoru zaměstnáno okolo 4% zaměstnanců.

¹³ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000683/>>

2.4 Hrubý domácí produkt - HDP

Hrubý domácí produkt vyjadřuje celkovou peněžní hodnotu statků a služeb, vytvořenou v národním hospodářství v daném roce na daném území. Používá se pro určení výkonnosti dané ekonomiky.¹⁴

Pro mezinárodní srovnávání se používá také HDP na jednoho obyvatele. Vyjadřuje se v penězích za určité časové období, zpravidla 1 rok.

2.4.1 Dynamika hrubého domácího produktu

Tabulka 4: Dynamika HDP v jednotlivých letech

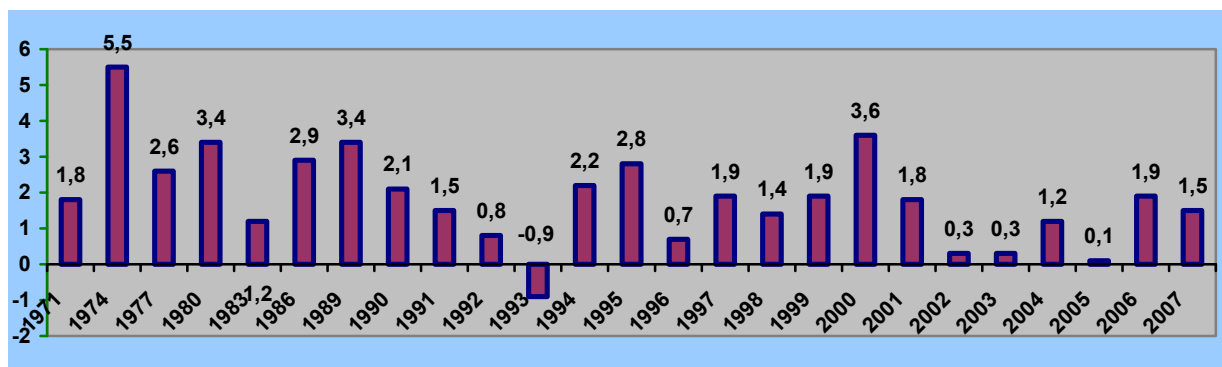
	1971	1980	1985	1990	1993	1995	1997	1999
HDP v mld. USD (v b.c.)	196	522	732,1	1000,7	1099,1	1202,5	1285,4	1377,2
Míra růstu HDP (v %)	1,8	3,4	2,8	2,1	-0,9	2,8	1,9	1,9
HDP na 1 obyvatele v USD (v b.c.)	3624	9249	12 936	17 642	19 340	21 161	22 594	24 196
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
HDP v mld. USD (v b.c.)	1455,8	1546,6	1532	1565	1595,4	1626,3	1699,2	-
Míra růstu HDP (v %)	3,6	1,8	0,3	0,3	1,2	0,1	1,7	1,5
HDP na 1 obyvatele v USD (v b.c.)	25 566	27 143	26 804	27 168	27 425	27 750	28 866	-

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>>

¹⁴ HOLMAN, Robert. *MAKROEKONOMIE, středně pokročilý kurz*. [s.l.] : [s.n.], 2004. 424 s. ISBN 80-7179-764-2

Graf 7: Míra růstu HDP (v %)

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

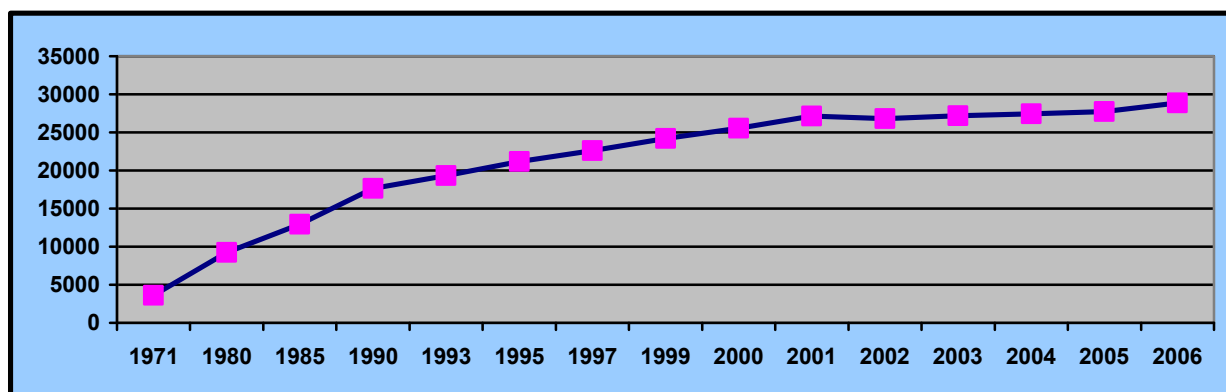
<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan=>

Na rozdíl od počátku 70. let, které byly v Itálii charakteristické velkým poklesem hospodářského růstu (z 5,5% v r. 1974 na 2,6% v r. 1977), jejich konec a začátek 80. let znamenal pro italskou ekonomiku velké oživení. Začala velká obnova ekonomiky a zvyšování hospodářského růstu. Změna se dotkla všech oblastí, průmyslu, ekonomiky, tak i legislativy. V r. 1980 dosáhlo tempo růstu HDP 3,4%. V dalších letech však začalo docházet k poklesu. V roce 1993 pokleslo až na záporných -0,9%. Důvodem byly přetrvávající problémy v ekonomice i v politické oblasti, dále špatná fiskální politika, v rámci níž se země snažila splnit Maastrichtská kritéria. S jejich plněním však měla problém celá 90. léta. Vyhověla jim až v roce 1997, v oblasti státního zadlužení ale pouze částečně. Dalším problémem byla nízká konkurenceschopnost služeb, nízká poptávka obyvatelstva, vysoká inflace, výskyt korupce spolu s organizovaným zločinem. V dalších letech (1997-2001) se situace poměrně zlepšila a tempo růstu HDP kolísalo kolem hodnoty 1,9%, v dalších letech (2002-2005) byl ale zaznamenán opětovný pokles. Výrazným aktem se stalo přijetí eura, které však obyvatelstvo nevívalo s nadšením, a s tím spojené počáteční problémy ekonomiky. V r. 2007 činilo tempo růstu 1,5%. Itálie v posledních dvou letech postupně překonala předchozí 4,5letou ekonomickou stagnaci (v r.2005 italská ekonomika zaznamenala téměř nulový ekonomický růst).¹⁵ Příčinou bylo podle ekonomických analytiků v r. 2006 posílení domácí poptávky a především posilování exportu.

¹⁵ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. c2007 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW:

<<http://www.export.cz/exportcz/Teritori%C3%A1ln%C3%ADinformaceDB/Detailinformacest%C3%A1tuDB/tabid/91/Default.aspx?GROUP=4&CNTR=14>>

Graf 8: HDP na jednoho obyvatele (v běžných cenách , v USD)

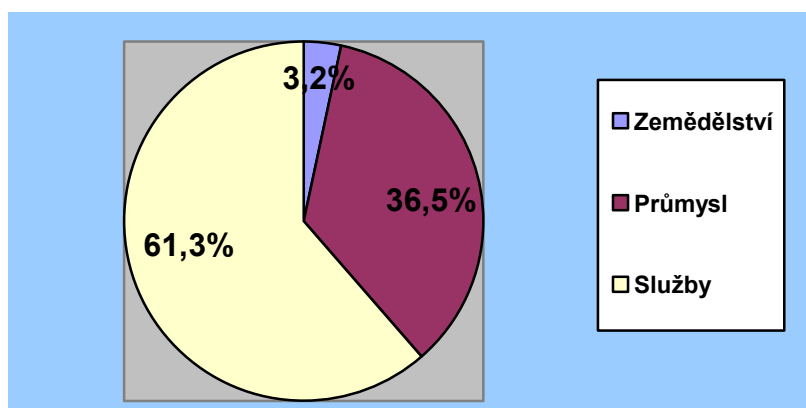

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 4

Z grafu 8 je patrný dlouhodobě se zvyšující HDP na jednoho obyvatele. Od začátku 70.let do roku 1990 byl tento růst rychlejší a rapidnější, od roku 1990 se křivka zmírňuje, HDP tedy rostlo pomaleji a mírněji, až do roku 2001. V dalších letech tato veličina spíše kolísá, roste velmi pomalu a v roce 2006 činilo HDP 28 866 USD (v běžných cenách) na jednoho italského obyvatele.

2.4.2 Podíl hospodářských sektorů na tvorbě HDP

Graf 9: Podíl odvětví na tvorbě HDP za rok 2007

Zdroj: *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. c2007 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.export.cz/exportcz/Teritori%C3%A1ln%C3%ADinformaceDB/Detailinformacest%C3%A1tuDB/tabid/91/Default.aspx?GROUP=4&CNTR=14>

2.4.2.1 Zemědělství

V současné době se podíl zemědělství v zemi na HDP blíží hodnotám platným v zemích EU – 3%. Italské zemědělství se podílí na zemědělství celé Evropské unie 14,4%. Mezi největší problémy ale patří velmi nízká produktivita a malá velikost zemědělských podniků. Přes 70% zemědělských podniků zaměstnává průměrně méně než 10 lidí.¹⁶ Dnes je v zemi asi 67 000 zemědělských podniků s celkovým obratem 109 mld.euro. Zemědělsky využitelná půda zabírá 37% země, lesy 29% a vodní toky 2,9%. Z rostlinné produkce se pěstuje pšenice, žito, kukuřice, rýže, slunečnice, brambory, olivy, tabák, vinná réva, citrusové plody a další. Živočišná výroba (hovězí, vepřové, kozí maso, mléko, vejce, sýry a další) je méně rozvinutá a její velká část je do země importována.

Bilance zahraničního obchodu zemědělských produktů je dlouhodobě pasivní. 69% zahraničního obchodu v oblasti zemědělství se uskutečňuje se zeměmi EU, nejvíce s Francií a Německem, a to v případě exportu i importu. Itálie si zakládá na tradici a ochraně označení svých tradičních zemědělských a potravinářských výrobků. Snaží se také bojovat proti jejich padělkům v jiných zemích. V současnosti ohrožují italský vývoz zemědělských produktů konkurenti z jiných zemí (Nizozemí, Španělsko, Francie). Výrobky označené Made in Italy byly a jsou záštitou dobrého image italských výrobků. Do budoucna se předpokládá radikální reforma v oblasti zemědělství a potravinářství. Pokud by k ní nedošlo, hrozí nebezpečí vytlačení výrobců na domácích i světových trzích.

Tabulka 5: Podíl jednotlivých komodit na italském exportu zemědělských výrobků v roce 2007

Víno	26,1%
Čerstvé ovoce	14,2 %
Těstoviny	10,4%
Sýry	10,0%
Konzervovaná zelenina	10,1%
Olivový olej	9,1%
Moučné výrobky	7,5%
Salámy	6,1%
Ovocné šťávy	3,2%
Rýže	3,3%

Zdroj: *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-02-21]. Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000683/>

¹⁶ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-02-21]. Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000683/>

2.4.2.2 Průmysl

Velmi významným hospodářským sektorem je v Itálii průmysl. Jeho podíl na HDP v roce 2007 dosahoval 36,5 % (z toho stavebnictví 5,3%). Průmyslová výroba v Itálii dává možnost zaměstnávat až 31,7% obyvatel v produktivním věku. Výrazně se v poslední době rozvíjí strojírenství, jeho meziroční nárůst v roce 2007 oproti roku 2006 byl 8,9%, a to především díky výraznému exportu strojírenských výrobků. Dalším významným odvětvím je textilní, kožařský, obuvnický, potravinářský nebo nábytkářský průmysl. Nevýhodou italského hospodářství je nutný dovoz nerostných surovin. Z vlastních surovin má ekonomický význam těžba lignitu (198 tis. tun), ropy (5,3 mil. tun), zemní plyn (20 mil. tun), manganu (6,5 mil. tun), olova (20,2 tis. tun), zinku (20,1 tis. tun), kamenné soli (3,5 tis. tun) a dalších druhů stavebních surovin. Obuvnický průmysl za rok vyrobí 376 mil. párů bot, z toho 80% vyváží na zahraniční trhy. Z chemických výrobků se vyváží 35%. Zajímavostí v oblasti jaderné energie je úplné zastavení výroby, a to 9.11.1987. Dnes se však objevují tendence na její opětovné obnovení. Stejně jako v zemědělství se i v tomto sektoru objevují vysoké konkurenční snahy zejména ze strany Asie, která může vyrobit podobné zboží s nižšími náklady. Jedná se především o textilní a obuvnický průmysl.¹⁷

2.4.2.3 Služby

Oblast služeb zaměstnává nejvíce obyvatel v produktivním věku, přes 61,3 % v roce 2007. Mezi nejvýznamnější odvětví sektoru služeb patří obchod a hotelová činnost, která se v tomto roce podílela na HDP 18,3%, dále státní správa, která se podílí 13,3% na HDP, doprava a spoje, jejíž podíl na HDP činil 6,7%, finanční sektor se podílel 5,2% na HDP a např. služby spojené s pronájmem se podílely na HDP 7,1%. Itálie je velmi atraktivní destinací pro turisty. Z hlediska cestovního ruchu byl rok 2007 pro ekonomiku významný. Země se potýkala s přílivem zahraničních turistů, bylo jich 43,68 mil. Velmi významná je zvyšující se tendence turistů z Asie, ale také z USA. V oblasti podnikání v zemi existuje obrovské množství malých a středních podniků. Přes 95% podniků v zemi soustřeďuje méně než 9 zaměstnanců. Velmi často jsou tyto podniky v tzv. rodinném řízení. Výhodou je flexibilita, nevýhodou však nemožnost dosáhnout na zahraniční trhy a neschopnost velkých investic.¹⁸

¹⁷ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000683/>>

¹⁸ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000683/>>

2.5 Inlace

Inlace je peněžní jev vyvolávaný nadměrnou emisí peněz. Vzniká tehdy, když peněžní zásoba předbíhá poptávku po penězích. Míra inflace je dána rozdílem mezi tempem růstu nominální peněžní zásoby a tempem růstu reálné poptávky po penězích.¹⁹

Tempo inflace je procentuální roční zvýšení všeobecné cenové hladiny běžně měřené indexem spotřebitelských cen nebo jiným srovnatelným cenovým indexem.²⁰

Tabulka 6: Míra inflace v jednotlivých letech (v %)

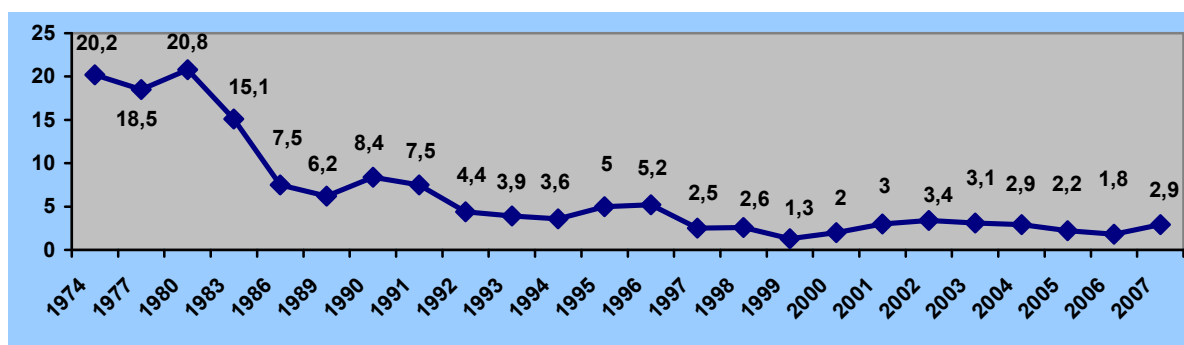
1974	1977	1980	1983	1986	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
20,2	18,5	20,8	15,1	7,5	6,2	8,4	7,5	4,4	3,9	3,6	5,0
1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
5,2	2,5	2,6	1,3	2	3	3,4	3,1	2,9	2,2	1,8	2,9

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>>

Inlace vždy byla velkým problémem italské ekonomiky. Kritickým obdobím byla především 60. až 80. léta, kdy docházelo k neustálému zvyšování a míra inflace dosahovala dvojciferných hodnot.

Graf 10: Vývoj inflace (v %)

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 6

¹⁹ HOLMAN, Robert. *MAKROEKONOMIE, středně pokročilý kurz*. [s.l.] : [s.n.], 2004. 424 s. ISBN 80-7179-764-2

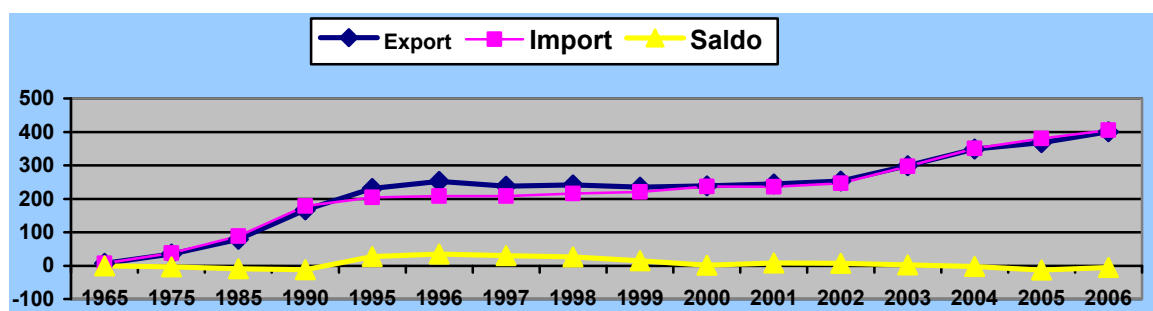
²⁰ VOLEJNÍKOVÁ, Jolana, PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *MAKROEKONOMIE, cvičebnice*. [s.l.] : [s.n.], 2006. 379 s. ISBN 80-86175-47-2

V letech (1974-1980) míra inflace neustále narůstala. V r.1974 dosáhla inflace 20,2 % a v r. 1980 neuvěřitelných 20,8%. Pravidelné devalvace italské liry velkou měrou přispívala ke kritické situaci. Rok 1979 znamenal připojení země k EMU. V dalších letech (1983-1989) se míra inflace nepatrně snižovala a rok 1989 znamenal snížení na jednocifernou hodnotu 6,2 %. V r. 1990 došlo k mírnému navýšení, a to na 8,4%. V 90. letech se inflace postupně snižovala. V letech 1995-1996 se míra inflace nepatrně zvýšila a kolísala okolo 5 %. V období 1997-2007 se míra inflace držela ve srovnání s minulostí nízkých hodnot, kolísala mezi 1,3 - 3,4%. Důvodem redukce byly snahy vlády o opětovný vstup do EMU, podařilo se to v r. 1999. V letech 2001 a 2002 došlo k mírnému zvýšení z důvodu přijetí eura. Od roku 2003 se inflace snižovala, nepatrně se zvýšila pouze v roce 2007.

2.6 Zahraniční obchod Itálie

Zahraniční obchod je historicky nejstarší a dosud významnou formou vnějších hospodářských vztahů. Jejich vliv na hospodářský rozvoj jednotlivých zemí se podstatně prohloubil v celém období po 2. světové válce, v posledních desetiletích pak vývoj mezinárodního obchodu patří k nejdynamičtějším prvkům vývoje světové ekonomiky. Jde o dynamický vývoj nejen v měřítku kvantitativním, nýbrž i z hlediska změn struktur zahraničně-obchodních toků jednotlivých zemí i celkového mezinárodního obchodu.²¹

Graf 11: Zahraniční obchod - vývoz, dovoz, saldo (v mld.USD)

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 7

²¹ Plchova B., Žamberský P., Hamarnehova, I., Taušer, J. Zahraniční ekonomické vztahy České republiky. 1. vydání., Praha. VŠE, 2005. s. 5. [cit. 20/03/2009]

Itálie byla v roce 2005 a 2006 na 8. místě mezi největšími světovými exportéry a na 7. místě mezi největšími světovými dovozci.²² Rok 2007 znamenal pro italský export meziroční nárůst oproti předchozímu roku 9,7% (oproti 6,6% v roce 2006), a pro import ve výši 5,7% (oproti 7,3% v roce 2006). Saldo obchodní bilance se v letech 1995-2003 vykazovalo jako aktivní, v roce 2004 se situace změnila na pasivní. V roce 2006 činilo saldo obchodní bilance – 5,1 mld.USD, oproti roku 2005, kdy tato hodnota činila -12,7 mld. USD , tedy došlo k velkému snížení.

Velkým problémem v italském zahraničním obchodě je v současné době velmi nízká konkurenceschopnost italských výrobků především v oblasti textilního a obuvnického průmyslu. Podíl země na světovém zahraničním obchodu se tak snižuje, a to především z důvodu vysoké konkurence asijských výrobků. V roce 2007 činil podíl Itálie na mezinárodním obchodu 3,4%, oproti tomu v roce 1995 tento podíl (měřeno v běžných cenách) činil 4,5 %.²³

Tabulka 7: Zahraniční obchod - vývoz, dovoz, saldo (v mld. USD)

ROK	EXPORT	IMPORT	SALDO	ROK	EXPORT	IMPORT	SALDO
1965	7,2	7,3	-0,1	1999	235,1	220,3	14,8
1975	34,8	37,9	-3,1	2000	239,1	237,3	1,8
1985	78,7	88,1	-9,4	2001	244,2	236,1	8,1
1990	167	178,6	-11,6	2002	253,3	246,6	6,7
1995	231,3	204	27,3	2003	299,4	297,4	2
1996	252,1	208,2	43,9	2004	349,1	351,1	-2
1997	238	208,1	29,9	2005	367,9	380,6	-12,7
1998	242,1	215,6	26,5	2006	400,6	405,7	-5,1

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW: <http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>

²² JIRÁKOVÁ, Markéta. *Zahraniční obchod České republiky s Itálií* [online]. 2008 [cit. 2009-02-29]. Dostupný z WWW: <https://dspace.upce.cz:8443/handle/10195/28788>

²³ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-02-29]. Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000683/>

2.6.1 Teritoriální struktura italského zahraničního obchodu

Tabulka 8: Teritoriální struktura zahraničního obchodu (v %)

	2004		2005		2006	
	EXPORT	IMPORT	EXPORT	IMPORT	EXPORT	IMPORT
Státy EU	40,7	38,9	38,7	37,6	37,6	36,9
Zbylé země Evropy	5,8	4,8	6,3	5,1	6,4	5,8
Asie bez st .východu	26	23	26,6	23,7	27,2	24,4
Amerika	17,7	24,3	17,8	24,5	17,6	23,8
Afrika	2,4	2,4	2,8	2,5	2,9	2,6
Střední východ	4,2	3,1	4,7	3,3	5,0	3,3
Oceánie a jiné	1,2	1,5	1,3	1,5	1,3	1,4

Zdroj: Istituto per il Commercio Estero (ICE): L'Italia nell'economia internazionale. Rapporto ICE 2006 - 2007. Parte I. Il contesto internazionale. [online]. 2006-2007 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.ice.gov.it/editoria/>>.

Nejvíce italských vývozu směřuje do zemí EU. Ve sledovaném období byly vývozy nejvyšší v roce 2004, dosáhl 40,7% na celkovém italském vývozu. V letech 2005-2006 docházelo ke snižování, v roce 2006 vývozy do EU poklesly o 3,1%. Na druhém místě Itálie nejvíce vyváží do Asie, v roce 2004 činil vývoz 26% a postupně se zvyšoval. V letech 2004-2006 se zvýšil o 1,2%. Třetí místo zaujímá Amerika (jak Severní, tak Jižní), v roce 2005 činil italský export do Ameriky 17,8%.

V importu jsou rovněž na prvním místě státy EU. V letech 2004-2006 docházelo k mírnému snižování těchto dovozů, cca o 1,4%. Na druhém místě je Amerika, a to v letech 2004 a 2005, kdy její importy činily 24,3 a 24,5%. V roce 2006 je však na druhém místě se svými dovozy Asie, činily 24,4% a předčily tak dovozy z Ameriky o 0,6%.

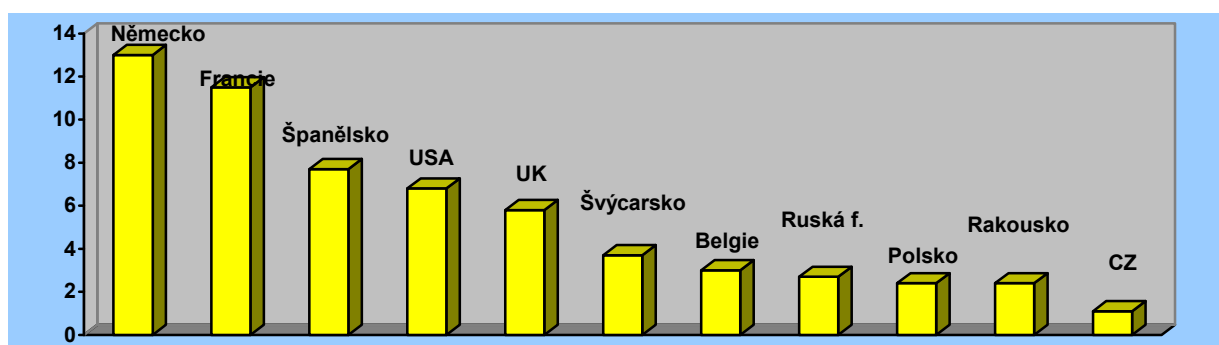
Tabulka 9: Export Itálie podle geografického hlediska (v mil. euro) za rok 2007

Země	Vývozy	Podíl v %
Německo	46 520,00	13
Francie	41 152,30	11,5
Španělsko	26 480,60	7,7
USA	24 333,50	6,8
UK	20 755,10	5,8
Švýcarsko	13 240,30	3,7
Belgie	10 735,40	3
Ruská federace	9 661,80	2,7
Polsko	8 588,30	2,4
Rakousko	8 588,20	2,4

Zdroj : *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zahranicni-obchod-zeme/6/1000683/>>

Italská ekonomika je velmi otevřená k zahraničnímu obchodu. Mezi největší obchodní partnery patří Německo, Francie, Španělsko, USA, Velká Británie, Švýcarsko, Belgie, Rusko, Polsko a Rakousko. Umístění České republiky na žebříčku italského exportu patřila pro rok 2007 devatenáctá příčka.²⁴ Největším italský export směřuje do Německa, 2007 činil 42 520 mil. eur. Italský export do České republiky dosáhl v tomto roce přes 3 936 mil.eur.

Graf 12: Export Itálie z geografického hlediska (v mil. eur) za r. 2007

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 9

²⁴ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2007 [cit. 2009-03-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.export.cz/exportcz/Teritori%C3%A1ln%C3%ADinformaceDB/Detailinformacest%C3%A1tuDB/tabid/91/Default.aspx?GROUP=4&CNTR=14>>

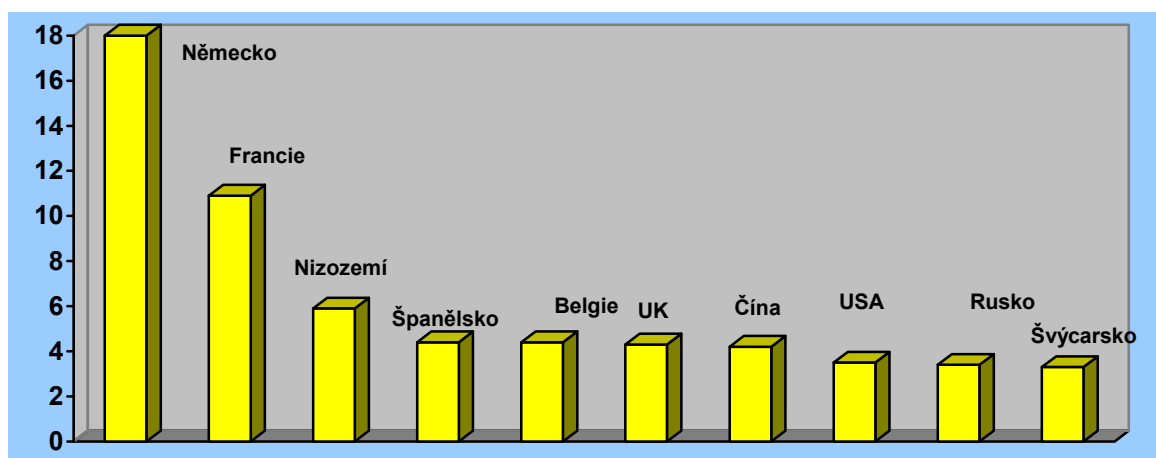
Tabulka 10: Import Itálie podle geografického hlediska (v mil. euro) za rok 2005

Země	Dovozy	Podíl v %
Německo	50 694,5	18,0
Francie	30 753,2	10,9
Nizozemí	16 738,7	5,9
Španělsko	12 540,1	4,4
Belgie	12 540,1	4,4
UK	11 999,3	4,3
Čína	11 827,0	4,2
USA	9 992,5	3,5
Ruská federace	9 690,9	3,4
Švýcarsko	9 333,3	3,3

Zdroj : *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zahranicni-obchod-zeme/6/1000683/>

Nejvíce italského importu pocházelo v roce 2005 z Německa, tento import činil 18% z celkového italského dovozu. Druhé místo zaujímala Francie s 10,9% a na třetím místě se umístilo Nizozemí se 5,9%. Dalšími významnými dovozci zboží do Itálie bylo v roce 2005 Španělsko, Belgie, Velká Británie, Čína, USA, Rusko, Švýcarsko a další.

Graf 13: Import Itálie z geografického hlediska (v mil. euro) za r. 2005

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 10

2.6.2 Komoditní struktura italského zahraničního obchodu

Tabulka 11: Komoditní struktura zahraničního obchodu, podíl exportu na produkci komodit za rok 2007 (v %)

Komodita	%
Strojírenské výrobky	45
Dopravní prostředky	41,1
Kožedělné výrobky	36,4
Guma a plasty	32,2
Elektrické spotřebiče	30,8
Další průmyslové výrobky	30,5
Výrobky textilního a oděvního p.	28,6
Chemické výrobky	24,8
Výrobky z kovů	20,5
Minerály	17,7
Papír	15,2
Produkce ropných rafinerií	13,2
Potraviny	10,3
Dřevo	10,1
Řemeslnické výrobky	25,9

Zdroj : *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zahranicni-obchod-zeme/6/1000683/>>

Z hlediska komodit se z Itálie nejvíce exportují motorová vozidla, strojírenské výrobky – až 45%, dále pak oděvy, obuv, chemie, léky, plasty, atd. Naopak import tvoří převážně ropa, zemní plyn, hutnické výrobky či automobily.

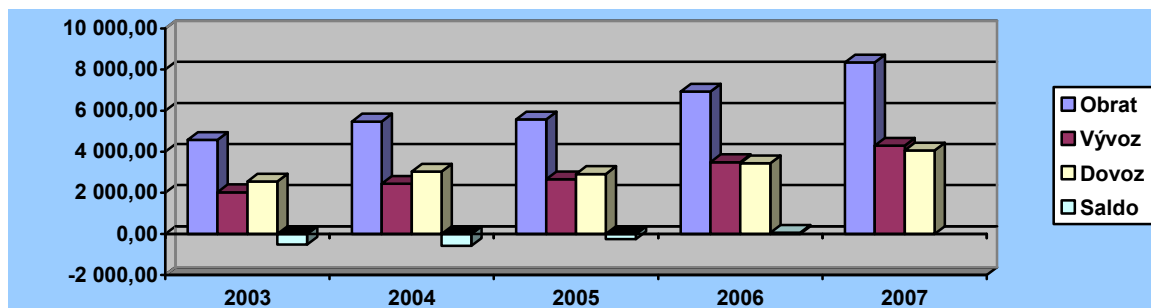
V Itálii existuje vládní agentura pro podporu obchodu – Institut pro zahraniční obchod (Istituto per il Commercio Estero – ICE). V roce 2007 bylo přes tento institut zrealizováno 500 různých akcí, např. veletrhy v zahraničí, prezentace firem, semináře a přednášky v různých zemích.²⁵ V zemi najdeme 2 zóny volného obchodu – Benátky, Terst. Sem se může uskutečňovat bezcelní přivezení zboží, a to v tom případě, když je přímo nebo po zpracování určeno na vývoz.

²⁵ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2007 [cit. 2009-03-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.export.cz/exportcz/Teritori%C3%A1ln%C3%ADinformaceDB/Detailinformacest%C3%A1tuDB/tabid/91/Default.aspx?GROUP=4&CNTR=14>>

2.6.3 Zahraníční obchod České republiky a Itálie

Graf 14: Vývoj zahraničního obchodu mezi ČR a Itálií (v mil. euro)

Zdroj : Itálie - souhrnná teritoriální informace [online]. 2008 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zahranicni-obchod-zeme/6/1000683/>>

Z grafu 14 je patrné, že vývoj objemu obchodů mezi Itálií a Českou republikou se čím dál tím zvyšuje. V letech 2003-2005 bylo saldo vzájemného zahraničního obchodu mezi těmito zeměmi pasivní, od roku 2006 přešlo na aktivní a neustále se zvyšuje. Itálie je 6. největším exportérem do ČR.²⁶ Z vývozu České republiky do Itálie jde hlavně o výrobky strojírenského průmyslu, přepravní zařízení, automobily, výrobky chemie a zemědělské produkty. Příznivým rysem pro českou ekonomiku je skutečnost, že na italský trh je dnes českým firmám a podnikům velmi otevřený. Vývozy Itálie do České republiky se vyznačují především svými klasickými domácími výrobky Made in Italy.

Tabulka 12: Vyjádření podílu česko – italské obchodní výměny na celkovém objemu zahraničního obchodu ČR za rok 2007

	2006	2007
Obrat	5. místo s 4,6 % podílem na českém zahraničním obchodě	5. místo s 4,8 % podílem na českém zahraničním obchodě
Český vývoz	7. místo s 4,6 % podílem	6. místo s 4,8 % podílem
Český dovoz	7. místo s 4,7 % podílem	6. místo s 4,7 % podílem

Zdroj : Itálie - souhrnná teritoriální informace [online]. 2008 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zahranicni-obchod-zeme/6/1000683/>

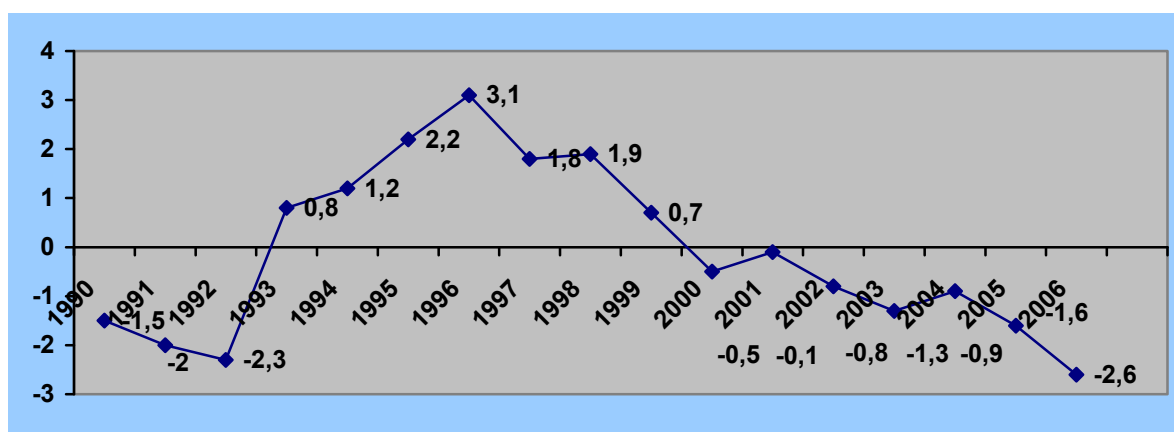
²⁶ Itálie - souhrnná teritoriální informace [online]. 2008 [cit. 2009-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000683/>>

2.6.4 Platební bilance

Platební bilance země je soustava účtů, které zachycují finanční toky se zahraničím. Ve zjednodušené podobě je tvořena běžným účtem, finančním účtem a změnou devizových rezerv.²⁷

Obchodní bilance je část platební bilance země, která zachycuje zbožové (čili viditelné) vývozy a dovozy. Jestliže se uvažuje i zboží neviditelné a služby, pak jde o bilanci běžného účtu.²⁸

Graf 15: Vývoj salda platební bilance (% z HDP)

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:
<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>

Italská vláda se neustále snaží zvyšovat v zemi podnikatelské aktivity a celkově podporuje podnikatelský sektor. Běžný účet platební bilance je od roku 2001 dlouhodobě pasivní a dochází k neustálému zvyšování tohoto deficitu, v roce 2007 dosáhl deficit -2,6 % z HDP. Opačná situace panovala v 90. letech, kdy saldo platební bilance dosahovalo kladných hodnot, nejvyšší v roce 1997, a to 3,1% z HDP.

²⁷ HOLMAN, Robert. *MAKROEKONOMIE, středně pokročilý kurz*. [s.l.] : [s.n.], 2004. 424 s. ISBN 80-7179-764-2

²⁸ VOLEJNÍKOVÁ, Jolana, PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *MAKROEKONOMIE, cvičebnice*. [s.l.] : [s.n.], 2006. 379 s. ISBN 80-86175-47-2

2.7 Státní dluh

Státní dluh je dluh vlády, který vzniká načítáním deficitů vládních rozpočtů. Jestliže vláda hospodaří s deficitem, musí si půjčovat na krytí rozdílu mezi příjmy a výdaji. Tím zvyšuje státní dluh. Mezi možnosti financování státního dluhu patří například půjčka státu nebo zvýšení daní.²⁹

Tabulka 13: Velikost italského státního dluhu (v % HDP)

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
97,3	100,1	106,6	116	120,6	122,2	128,6	120,5	116,7
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
115,5	111,2	110,9	105,6	104,3	103,8	106,2	106,8	104,0

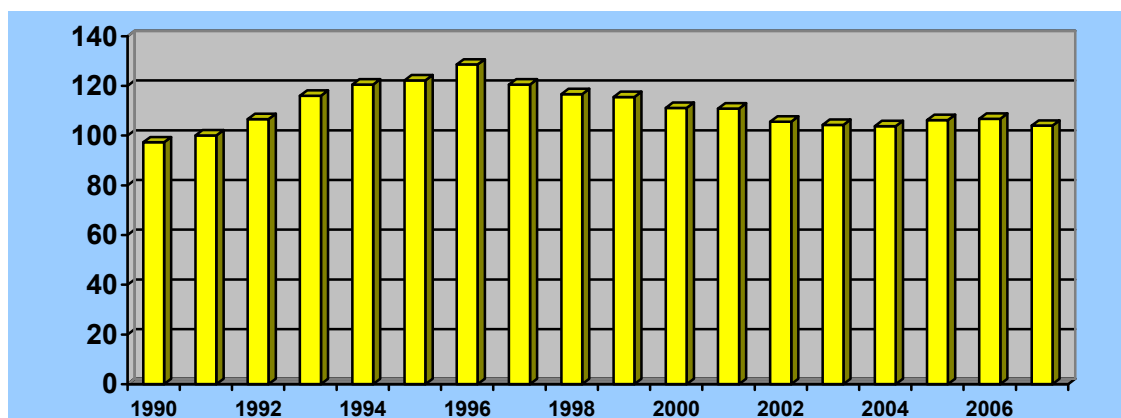
Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:
<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>

Itálie se vždy potýkala s obrovskými problémy v oblasti státního zadlužení. V období světových válek byla země celkově ve velmi špatném ekonomickém stavu a postupně docházelo k vysokému zadlužování. V 80. letech nebyla situace příznivá a docházelo ke zvyšování rozpočtového schodku, tempem až o 10% ročně. Italská vláda se vždy snažila situaci zlepšit, změnit rozpočtovou politiku a zmírnit celkovou zadluženost. K razantní změně však nikdy nedošlo. Proběhlo několik reforem týkajících se veřejných financí, byly však neúspěšné. Snížení státního dluhu je prioritou italské vlády i v současnosti. V 90. letech zadluženost přesahovala až dvojnásobek 60% HDP. V roce 1996 se státní dluh vyšplhal na 128,6 % HDP. Itálie má v posledních letech v rámci EU v absolutních číslech nejvyšší úroveň státního dluhu a po Řecku druhou největší úroveň státního dluhu v poměru k HDP.³⁰

²⁹ PAVELKA, Tomáš. *MAKROEKONOMIE, základní kurz, III. vydání*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 278 s. ISBN 978-80-86175-58-4

³⁰ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2007 [cit. 2009-03-05]. Dostupný z WWW:
<<http://www.export.cz/exportcz/Teritori%C3%A1ln%C3%ADinformaceDB/Detailinformacest%C3%A1tuDB/tabid/91/Default.aspx?GROUP=4&CNTR=14>>

Graf 16: Státní dluh v jednotlivých letech (v % HDP)

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 13

2.8 Deficit veřejných financí

Vedle státního rozpočtu tvoří veřejné rozpočty ještě rozpočty územně samosprávných celků (krajů, měst a obcí), mimorozpočtových fondů, rozpočty zdravotních pojišťoven, atd. Jedná se o rozpočty celého veřejného sektoru. Deficit veřejných financí je sledován jako procentní podíl na HDP.³¹

Tabulka 14: Deficit veřejných financí (% HDP)

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
10,1	9,1	7,4	7	2,7	1,8	1,7	0,8
2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
3,1	2,3	2,4	3	4,1	4,4	1,9	-

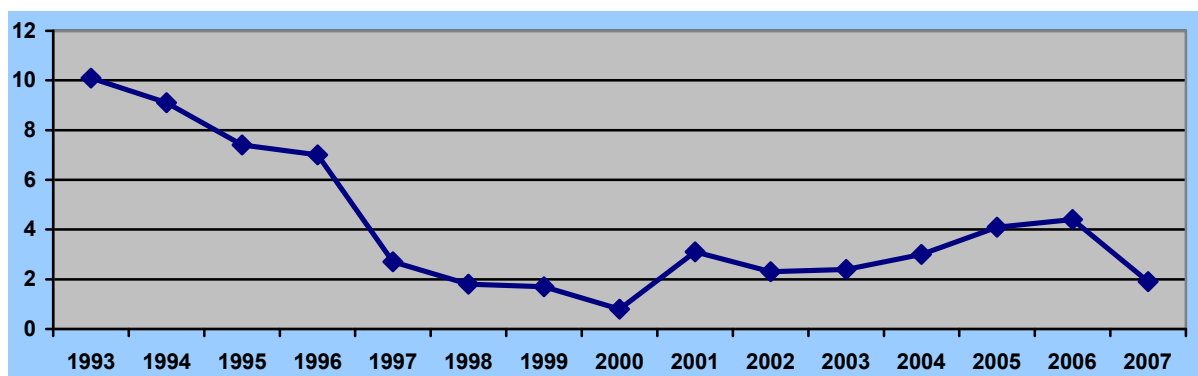
Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>

³¹ PAVELKA, Tomáš. *MAKROEKONOMIE, základní kurz, III. vydání*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 278 s. ISBN 978-80-86175-58-4

Itálie patří mezi státy, které se dlouhodobě potýkaly s problémem deficitu veřejných financí, a to téměř od začátku vzniku republiky. Průměrný schodek veřejných financí v letech 1990-2001 činil -5,7% HDP.³² Ještě v devadesátých letech měla země deficity, které byly vyšší než 10% HDP.

Graf 17: Vývoj deficitu veřejných financí (v % HDP)

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 14

Ve sledovaném období od roku 1993 schodek veřejných financí postupně klesá, rok 2000 znamenal pro italskou ekonomiku pokles na 0,8% HDP. V dalších letech (2001-2006) se saldo veřejných financí opět začalo zvyšovat. V roce 2006 činilo 4,4% HDP. V roce 2007 činil deficit veřejných financí 1,9% HDP. Úspěchem pro italskou ekonomiku bylo, že se podařilo zamezit zvýšení a dokázala v tomto roce držet deficit pod hranicí 3%, což je jedna z podmínek Paktu stability a růstu, viz.později. V letech 2005-2006 země tuto hranici překročila, v roce 2006 až na 4,4%.

³² *Zaostřeno na rozpočet, zaostřeno na deficit* [online]. 2003 [cit. 2009-03-05]. Dostupný z WWW: <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=578>

3 HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA ITÁLIE

Itálie je demokratická republika založená na práci a její hospodářství patří ve světovém měřítku k těm nejvyspělejším. Země se počítá mezi skupinu nejrozvinutějších a nejvyspělejších států světa, skupiny G-7. V rámci jižní Evropy můžeme Itálii označit za nejsilnější a nejrozvinutější zemi celého Středomoří. Výraznou výhodou se jeví také možnost přístupu do severní Afriky, Blízkého východu a do Evropy. Ekonomika je postavena na tržním mechanismu.

3.1 Regionální rozvoj

Italská ekonomika a její hospodářství se vyvíjely velmi nerovnoměrně. Hlavní příčinou tohoto nepoměru je bezesporu rozdíl mezi bohatým průmyslovým severem a relativně zaostalým zemědělským jihem. Území státu je rozděleno do 20 regionů, 12 z nich bychom mohli zařadit do vyspělé severní oblasti země (Lazio, Marche, Umbria, Toscana, Piemonte, Lombardia, Veneto, Liguria, Trentino- Alto Adige, Valle d'Aosta, Friuli- Venezia Giulia, Emilia Romagna) a zbylých 8 regionů tvoří jih (Sicilia, Sardegna, Puglia, Basilicata, Calabria, Molise, Abruzzo, Campania). Od roku 1999 si každý region volí svého prezidenta, což velmi silně posílilo jejich samosprávu a samostatnost. V zemi existuje tzv. regionální rada, jíž jsou všech dvacet prezidentů členy. Výhodou je jejich nezávislost na politických stranách v řízení vlastní regionální politiky. Každý prezident usiluje o získání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU.³³

Severní část a střed země jsou charakteristické svým rozvinutým průmyslem a patří k nevyspělejším regionům celé EU. Nejvýznamnější je strojírenství, textilní a chemický průmysl. Zemědělství zde nemá velký význam, zaměstnává zde pouze 2,6% obyvatel.³⁴ Také míru nezaměstnanosti můžeme v porovnání s jihem hodnotit jako nízkou. Ve třetím čtvrtletí roku 2007 dosahovala míra nezaměstnanosti na severu země 3,4%, ve srovnání

---

³³ ROVNÁ, Lenka, KASÁKOVÁ, Zuzana, VÁŠKA, Jan. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 333 s. ISBN 978-80-87134-10-8 : strana 69-70

³⁴ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000683/>>

s téměř 11% na jihu země.³⁵ Hospodářsky nejvyspělejšími městy severního teritoria jsou Janov, Turín a Milán.

Jih Itálie bývá nazýván Mezzogiorno a zde na rozdíl od severu země vždy dominovalo zemědělství. Existuje zde však řada problémů jako vysoká nezaměstnanost, (okolo 13%), vysoké procento obyvatel žijících v chudobě, málo rozvinutá infrastruktura, nízké investice, a také vysoce rozvinutý organizovaný zločin. I dnes se převážně na jihu země můžeme setkat s korupcí a různými druhy protekcionismu.

K výraznému prohloubení rozdílu v hospodářství severu a jihu začalo docházet po 2. světové válce, kdy se začalo přecházet od zemědělsky založené ekonomiky k průmyslovému rozvoji země. Z hlediska ekonomického růstu nebo míry nezaměstnanosti je situace severního teritoria podstatně lepší. Z hlediska hospodářské politiky byla Itálie vždy kritizována za neplnění Maastrichtských kritérií. V důsledku toho byla vláda nucena k velkým rozpočtovým škrtnům, které byly namířeny ke snižování státních investic do infrastruktury, školství, zdravotnictví, ale také do důchodového systému.

3.2 Privatizační proces a liberalizace

Podobně jako v jiných evropských státech se i v Itálii setkáváme v 80. a 90. letech s privatizací. Před tímto obdobím byla italská ekonomika charakterizována volným trhem, ovšem s vysokým prvkem státního vlastnictví. Většina podniků, které stát tehdy vlastnil pracovalo efektivně a přispívalo k příznivému ekonomickému růstu.

V druhé polovině 80. let však výrazný státní sektor začíná ekonomiku spíše omezovat. V 90. letech bylo italské státní vlastnictví majetku v porovnání s jinými zeměmi nadprůměrné. Tehdy do něj spadaly téměř všechny hospodářské sektory, průmysl, banky a jiné veřejné instituce. Příčinou byla nejspíše snaha státu takto kontrolovat a ovlivňovat veškerý vývoj v zemi. Postupem času se ale tato skutečnost ukazovala být silně negativní. Omezený soukromý sektor se nemohl rozvíjet a nadále bránil dalšímu růstu. Započal tedy proces prodeje státního majetku veřejnosti. Velké státní podniky byly prodány soukromým investorům. Pro ně se postupným stahováním státu z ekonomiky vytvořil větší prostor pro

---

³⁵ *Employment and Unemployment in Italy* [online]. 2008 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW: <<http://bonoboathome.blogspot.com/2008/01/employment-and-unemployment-in-italy.html>>

soukromé investice. V letech 1992-1998 bylo převedeno přes 500 000 zaměstnanců z veřejného sektoru do soukromého.³⁶ Současně probíhala liberalizace trhu a dalších ekonomických odvětví. Jako dohled nad celým privatizačním procesem byl vytvořen tzv. Privatizační výbor. Celý proces přinesl mnoho kladných výsledků, zejména došlo k pozitivním změnám v oblasti veřejných financí, finanční trhy se rapidně rozšířily a celkové hospodaření země zaznamenalo příznivější vývoj.

V rámci probíhajícího privatizačního procesu docházelo k všeobecnému uvolňování a zmírňování různých omezení v oblasti ekonomiky, tzv. liberalizaci. Tím docházelo ke zvyšování celkové konkurenceschopnosti, což mělo automaticky pozitivní vliv na ekonomický vývoj. Velkou nevýhodou bylo a stále je obrovské množství malých a středních podniků, nízká konkurenceschopnost se zahraničními velkými podniky a jejich nízká produktivita ve srovnání s ostatními státy Evropské unie.³⁷

3.3 Investiční klima

Ekonomika je vůči zahraničním investicím velmi otevřená. Přesto v zemi existují určitá omezení u odvětví, které jsou z hlediska investic přísně kontrolovány nebo jsou u nich zahraniční investice zcela zakázány. Jedná se o produkci tabákových výrobků, železniční dopravu, leteckou přepravu a celý letecký průmysl. Dalším omezením pro investory je tzv. Antitrustový zákon z roku 1990, který např. dává vládě právo revidovat fúze a nákupy akcií překračující hodnotu 30 mil.USD při přímém nákupu a 300 mil.USD převedených v rámci fúzujících subjektů. Státní institucí sloužící podpoře investic je Italský systém státní podpory zahraničních investic InvestInItaly.³⁸ Sídlí v Římě a zajišťuje kompletní pomoc pro investory při procesu samotného investování. Pomáhá jim také finančně, a to především pomocí nenávratných příspěvků a různých půjček.

---

³⁶ *Italy Overview of economy* [online]. c2008 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.nationsencyclopedia.com/economies/Europe/Italy-OVERVIEW-OF-ECONOMY.html>>

³⁸ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zahranicni-obchod-zeme/6/1000683/>>

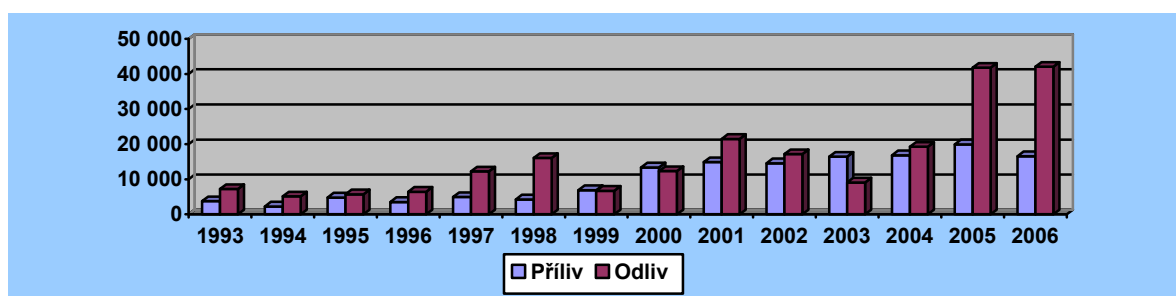
Tabulka 15: Objem přílivu a odlivu přímých zahraničních investic (v mil. USD)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Příliv	3 751	2 236	4 816	3 535	4 962	4 280	6 911
Odliv	7 231	5 109	5 731	6 465	12 245	16 078	6 722
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Příliv	13 377	14 873	14 558	16 430	16 824	19 959	16 587
Odliv	12 318	21 476	17 138	9 079	19 273	41 795	42 060

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:
<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>

Země měla až na výjimky ve sledovaném období vždy vyšší vlastní zahraniční investice. Nejvyšší byly v letech 2005-2006. Naopak nejvyšší příliv investic ze zahraničí přišel v roce 2005, šlo o 19 959 mil.USD. Nejvíce investic pochází ze Švýcarska, Rakouska, Francie, USA, Velké Británie, Nizozemí a z Německa. V celkovém měřítku je ale objem investic v zemi velmi nízký. V r. 2007 se investice podílely na celkovém HDP pouze 0,9%. Investoři se při výběru lokalit orientují spíše na severní část země (přes 77%), a to především kvůli bohatě rozvinutému průmyslu.³⁹

Graf 18: Objem přílivu a odlivu přímých zahraničních investic (v mil. USD)

Zdroj: graf vytvořen z tabulky 15

³⁹ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. c2007 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW:
<http://www.export.cz/exportcz/Teritori%C3%A1ln%C3%ADinformaceDB/Detailinformacest%C3%A1tuDB/tabid/91/Default.aspx?GROUP=6&CNTR=14>

Vysoká nezaměstnanost, málo rozvinutá ekonomika, korupce a zločinnost na jihu země investicím příliš nepřispívá. V zemi se vyskytuje málo velkých podniků a dominují spíše menší rodinné firmy. V Itálii je v současné době kolem 1000 velkých nadnárodních podniků. Postupně však zemi opouštějí, především kvůli špatným podmínkám v podnikání a nízkým ziskům. Dalším problémem je neefektivnost veřejných služeb, pomalý systém soudů a velká byrokracie. Vláda se snaží fiskální situaci v zemi zlepšit, přilákat do země nové investory a podporovat je, a především zvýšit investiční aktivity v jižních regionech.

Objem českých investic k 31.12. 2007 byl podle ČNB 18,7 mil. USD (18,6 mil. euro). Tyto investice se soustřeďovaly hlavně do sektoru služeb, cestovního ruchu a obchodu. Naproti tomu Itálie investovala za rok 2007 v ČR 783,8 mil. USD. Itálie je mezi investory v ČR v pořadí n 10. místě.⁴⁰

3.4 Daňový systém země

V Itálii se daně rozdělují na přímé a nepřímé. Mezi přímé daně patří IRES – daň z příjmů společností (33% ze zdanitelného základu), IRPEF – daň z příjmu fyzických osob (sazba 23-43% podle výše základu), daň z výnosu kapitálových operací (12,5 %) a zdravotní daň (5,6% a 4,6%).

Mezi nepřímé daně se řadí IVA – daň z přidané hodnoty (4%, 10%, 20%), ICI – obecní daň z nemovitostí, daň z registrace, kolky, IRAP – regionální daň z výrobních činností (4,25%), automobilové daně.⁴¹

V zemi existuje progresivní zdanění z příjmů jednotlivců. Všechny fyzické osoby jsou povinné platit daně. Jednotlivec, jehož jediným příjmem je mzda, nemusí podávat daňové přiznání.

---

⁴⁰ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zahranicni-obchod-zeme/6/1000683/>>

⁴¹ *Itálie - souhrnná teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zahranicni-obchod-zeme/6/1000683/>>

Tabulka 16: Daň z příjmů fyzických osob za rok 2008

Základ daně (v euro)	0-15 000	15001-28000	28001-55000	55001-75000	75001-a více
Daň v %	23	27	38	41	43

*Zdroj: Italy Income Taxes and Tax Laws [online]. 2008 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW:
<http://www.worldwide-tax.com/italy/italy_tax.asp>*

Existuje šest druhů příjmů, které zdaňuje daň z příjmů: příjmy z podnikání, ze závislé činnosti, z nemovitosti, kapitálového majetku, samostatně výdělečné činnosti a ostatní příjmy. Velkým problémem je netransparentnost daňového systému, existence šedé ekonomiky a ilegálního zaměstnávání. Dochází ke znevýhodnění poctivých občanů, kteří řádně dodržují placení daní před zmíněnými případy.

Zajímavostí je možnost odpočtu jednoho procenta z daňového základu. Toto lze uskutečnit za předpokladu, že poplatník věnuje tuto částku na dobročinné účely, a to ve prospěch nejchudších zemí světa. Existují zde také tzv. bonusy, např. výdaje na lékařské ošetření. Další odlišností od mnoha zemí je tzv. církevní daň, která je povinná. Může být odvedena přímo církvi nebo na charitu. O tom kam půjde rozhoduje sám daňový poplatník.⁴²

⁴² *Italy Income Taxes and Tax Laws [online]. 2008 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW:
<http://www.worldwide-tax.com/italy/italy_tax.asp>*

4 VSTUP ITÁLIE DO EVROPSKÉ UNIE

4.1 Počátky integrace

Vztah Itálie a zemí EU má své kořeny už v daleké minulosti. Země vždy usilovala o větší propojení států v Evropě. Stala se proto také jedním ze šesticí zakládajících států první evropské integrace.

V roce 1951 bylo založeno ESUO (Evropské společenství uhlí a oceli), smlouvu podepsalo Německo, Francie, Itálie a státy Beneluxu. Toto uskupení mělo zabránit další válce mezi Francií a Německem. Pro Itálii bylo hlavním přínosem vstupu do ESUO celková stabilizace ekonomiky, zlepšení hospodářství a politické situace v zemi.

Spolu s Francií, Německem a zeměmi Beneluxu podepsala Itálie 25. 3. 1957 Římské smlouvy. Jednalo se tehdy o 2 smlouvy : smlouvu o EHS (Evropské hospodářské společenství) a o Euratom (Evropské společenství pro atomovou energii). Vstoupily v platnost 1.1. 1958.⁴³

Padesátá a 60. léta silně ovlivnilo keynesiánství. I když bylo cílem země vytvořit určité fungující tržní prostředí, role státu v ekonomice byla neustále zvyšována. Již v této době se začaly projevovat snahy o zavedení regionální politiky, a to především z důvodu italského teritoriálního dualismu. V 70. letech postihovaly jednotlivé státy tzv. strukturální krize. Stejně jako ve Francii v této době existovalo v Itálii mnoho státních investic a státních podniků. Silně se také začala snižovat porodnost, což se jevilo jako další velký problém. Itálie byla během procesu evropské integrace vždy velmi důležitým hráčem, a také v současnosti má v EU silné postavení. Italskou vládu můžeme označit otevřenou a vstřícnou k dnešní Evropské unii. Politická role Itálie v Evropské unii je poměrně hodně vysoká, a také v oblasti ekonomiky patří k těm rozvinutějším členům.

V letech 2001 – 2006 byl předsedou vlády Silvio Berlusconi, pro něhož byla proevropská politika až druhořadá.⁴⁴ Prioritou pro něj byly zájmy státu. Na rozdíl od proevropského italského zástupce R. Prodiho, který v té samé době předsedal Evropské

---

⁴³ ROVNÁ, Lenka, KASÁKOVÁ, Zuzana, VÁŠKA, Jan. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 333 s. ISBN 978-80-87134-10-8 : strana 49-52

⁴⁴ ROVNÁ, Lenka, KASÁKOVÁ, Zuzana, VÁŠKA, Jan. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 333 s. ISBN 978-80-87134-10-8 : strana 54

komisi. Tito dva muži, jejich politické neshody a jejich odlišný pohled na otázku evropské integrace, výrazně ovlivňovali vztah Itálie a EU.

Postavení země v EU je charakteristické hlavně velkou územní rozdílností v rámci italské ekonomiky, tzv. teritoriálním dualismem. Zatímco sever prošel klasickou cestou industrializace již v 19. století, jih Itálie je doposud převážně agrárním regionem s výrazně nižší ekonomickou a z toho vyplývající životní úrovní. Už v minulosti se země snažila tuto nerovnost všemožně zmírnit, např. se zapojila do již zmíněného EHS.

Členství v Evropské unii je pro Itálii bezpochyby výhodou. Projevila se hlavně v 90. letech, kdy nutnost splňovat Maastrichtská kritéria pro přijetí jednotné měny pomohlo zlepšit ekonomické a hospodářské postavení země. Přesto všechno se mezi nevýhody stále řadí nezpůsobilost dodržet včas své sliby vůči EU a problém neúčelného vkládání finančních prostředků získaných ze strukturálních fondů. Je to způsobeno pokládáním vyššího významu národní politice než té evropské.⁴⁵

4.2 Itálie a přijetí eura

V roce 1998 splnila Itálie podmínky Maastrichtských konvergenčních kritérií a mohla tedy přijmout novou měnu. Stalo se tak v roce 1999. Do oběhu se euro fyzicky dostalo 1.1.2002. Lira však zůstala platná až do roku 2002. Je potřeba říci, že země dlouhou dobu zmíněná kritéria nesplňovala, ba dokonce od nich byla obrovsky vzdálená. Až v roce 1997 se vládě podařilo snížit deficit veřejných financí na 2,7% z HDP (v roce 2006 to bylo neuvěřitelných 7%), také uspěla ve snižování státního dluhu na 120 % z HDP. Míra inflace se snížila z 5,2% na pouhých 2,5%. Došlo také k obnovení měnové stability. Negativním přínosem se však jeví oblast hospodářského růstu, kde došlo ke snížení, a také výrazně poklesly investice. Dalším problémem je velmi nízká konkurenceschopnost země, kdy malé italské podniky jsou často převálcovány asijskými konkurenty. Italský podíl na světových exportech se proto razantně snížil.

Na rozdíl od tendence země k evropské integraci se vztah Itálie k zavádění jednotné evropské měny ukázal být velice problematický. Vláda premiéra Silvia Berlusconiho se k euru nestavila příliš kladně. Přikládal větší význam národní politice než politice EU. Jeho nástupce premiér Prodi byl v evropských otázkách uznávaným politikem, a také předsedal

---

⁴⁵ ROVNÁ, Lenka, KASÁKOVÁ, Zuzana, VÁŠKA, Jan. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 333 s. ISBN 978-80-87134-10-8 : strana 71-72

Evropské komisi.⁴⁶ Většina italského obyvatelstva byla proti přijetí nové měny a nevívala ji nadšeně. Přinesla jim totiž celou řadu změn. Se zavedením eura se razantně zvýšily ceny, a to hlavně z důvodu zaokrouhlení veškerého zboží směrem nahoru. V mnoha obchodech ceny vyrostly až na dvojnásobek a také náklady na živobytí se zvýšily. Někteří obchodníci přechodu k nové měně doslova využívali a nasazovali přehnaně vysoké ceny. Pro zemi nová situace také znamenala konec cíleným devalvacím měny, které členství v eurozóně zakazuje a kterých v minulosti Itálie pravidelně ráda využívala.⁴⁷

4.3 Předsednictví EU a zastoupení v evropských institucích

Itálie předsedala Evropské unii celkem šestkrát. Léta 1975 a 1980 nejsou pokládány z hlediska výraznějších výsledků za důležité. Léta 1985 a především předsednictví v roce 1990, kdy probíhala jednání pro zavedení společné měny eura, zemi poznamenala již více. Tehdy byly položeny základy pro zavedení této společné evropské měny a také bylo stanoveno datum přechodu k druhé etapě hospodářské a měnové unie (1. leden 1994). Mimořádný summit Společenství v Římě, kterému předsedal Giulio Andreotti, vyjádřil vůli ES postupně se transformovat v politickou unii.⁴⁸ Páté italské předsednictví proběhlo v roce 1996 a zatím poslední v druhé polovině roku 2003 a tehdy si Itálie stanovila tyto priority: Mezivládní konference – z ní mělo vzejít rozhodnutí o konečné podobě Ústavní smlouvy a plnění cílů Lisabonské strategie, Přítomnost Evropy ve světě – Evropa se musí učit vystupovat jednotně a otevřeně zasahovat do světových krizových oblastí, Evropská ekonomika – plnit cíle Lisabonské strategie (V roce 2000 přijala Evropská rada tzv. lisabonskou strategii, jejímž cílem je učinit do roku 2010 z Evropské unie nejkonzurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku, schopnou udržitelného hospodářského růstu.)⁴⁹ Bezpečnost občanů – různá opatření před mezinárodním zločinem, terorismem, obchodu s lidmi a zvýšení ochrany obyvatelstva, Směrem k rozšířené Evropě – zlepšení vztahů a lepší spolupráce s jinými státy

---

⁴⁶ *Itálie v Evropské unii* [online]. c2008 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/544/sekce/italie-v-evropske-unii/>>

⁴⁷ *Itálie: Euro jako nástroj ožebračení?* [online]. 19.2.2004 [cit. 2009-03-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.blisty.cz/2004/2/20/art17049.html>>

⁴⁸ *Itálie v Evropské unii* [online]. c2008 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/544/sekce/italie-v-evropske-unii/>>

⁴⁹ *Lisabonská strategie a naplňování jejích cílů* [online]. 19.3.2005 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://cpssu.org/view.php?cisloclanku=2005031901>>

Členské státy mají v EU své stálé zastoupení, ale také působí v jednotlivých institucích. V případě Itálie jde o stálé zastoupení ITALRAP, jehož hlavním úkolem je zprostředkovávat vztahy mezi Itálií jako státem a institucemi EU. Hlavním problémem v této misi je však nedostatečná specializace členů, jejich nízká odbornost a nedostatečná efektivita jejich diplomatické činnosti.

Evropská komise je výkonným orgánem EU. Každá země má pouze jednoho zástupce voleného na období pěti let. V současné době je italským eurokomisařem F. Frattini. V nejbližší historii měla země dva významné předsedy Evropské komise, byl to Malfatti (1970-1972) a Prodi (1999-2004). Zastoupení v Evropském parlamentu zabezpečuje 78 poslanců, kteří jsou voleni na pět let. Jsou často méně politicky zkušení než poslanci z ostatních zemí eurozóny. To je způsobeno jejich nízkým věkem a vysokými ambicemi na začátku jejich kariéry. V Radě EU zastupují členské státy jejich ministři, kteří o vybraných problémech hlasují. Jednotlivým zemím jsou hlasy přiděleny podle počtu obyvatel. Itálie obdržela k rozhodování celkem 29 hlasů.⁵⁰

4.4 Pakt stability a růstu

Tento dokument byl přijat v Amsterdamu 17.6.1997. V něm se členské státy eurozóny dohodly, že dosáhnou vyrovnaného rozpočtu, usměrní svoje veřejné dluhy a nebudou tak ohrožovat stabilitu eura. Podle něj může Evropská unie potrestat státy, které se nesnaží snižovat vysoké deficity. V případě neodstranění do dvou let, bude muset stát zaplatit vysokou pokutu. V rámci tohoto dokumentu existují dva předpoklady, které musí státy dodržet. Deficit veřejných financí nesmí být vyšší než 3 % HDP a hrubý veřejný dluh musí být nižší než 60% HDP.⁵¹ Mnohé země měly s dodržením Paktu potíže a nedodržovaly jej. Proto došlo v roce 2005 ke zmírnění. Toto zmírnění se dotýkalo obzvláště Německa. Při hodnocení Itálie a Paktu zjistíme, že země měla při jeho dodržování obrovské problémy, a to jak v oblasti státního dluhu, tak v oblasti veřejných financí. V roce 2006 dosahoval deficit veřejných financí v Itálii 4,4% z HDP, státní dluh

---

⁵⁰ ROVNÁ, Lenka, KASÁKOVÁ, Zuzana, VÁŠKA, Jan. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 333 s. ISBN 978-80-87134-10-8 : strana 62-63

⁵¹ *EU od A do Z* [online]. c2008 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/289/sekce/o-q/>>

přesahoval 100% HDP. Situace byla tedy katastrofální. Evropská komise vyvíjela tlak na italskou vládu, aby se snažila co nejrychleji stlačit oba ukazatele podle podmínek, který Pakt ukládá. V roce 2002 klesl schodek veřejných financí na 2,3% z HDP, tedy splňoval požadavky. Co se týká státního dluhu, změna k lepšímu neproběhla a stále se pohybuje okolo 105% z HDP.

4.5 Regionální politika a podpora regionů z EU

Itálie se snaží využívat strukturální fondy. Cílem regionální politiky je snižování rozdílů mezi státy a regiony tak, aby vznikla rovnováha jak v oblasti hospodářské, tak v sociální. Regionální politika v zemi hraje sice důležitou roli, z dlouhodobého hlediska ale není příliš úspěšná. V Itálii existují obrovské rozdíly mezi regiony zaostalého jihu a vyspělého severu. Tento problém ovlivňuje rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé regiony. Sever a střed země disponují vyšší možností čerpání financí. Jižní regiony stále ještě částečně ovládá centrální vláda pomocí svých multiregionálních programů.⁵²

V Itálii je hlavním nástrojem regionální politiky lokalizace průmyslových aktivit a státních podniků. Finanční podněty, rámcová opatření k podpoře podnikatelského prostředí, výstavba infrastruktury a rozvoj regionálních strategií jsou také významnou částí italské regionální politiky. Velký důraz je kladen také na decentralizaci.⁵³ Hlavním dokumentem regionální politiky je Národní rozvojový plán. Itálie je jedním z prvních států, které začaly tento dokument vytvářet. Bývá kvalitní a odráží makroekonomické ukazatele v hodnocení regionální politiky. Poukazuje na důležitost regionálních programů. Sedm z nich spadá přímo pod regiony (70% prostředků) a jeden je podřízen centrálnímu řízení. Nejvíce finančních prostředků směřujících do země z EU ale polyká málo rozvinutý italský Jih.⁵⁴

---

⁵² ROVNÁ, Lenka, KASÁKOVÁ, Zuzana, VÁŠKA, Jan. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii*. [s.l.] : [s.n.], 2007. 333 s. ISBN 978-80-87134-10-8 : strana 66-69

⁵³ WOKOUN, René, ČERVENÝ, Miloš. *Ekonomika v prostoru*. [s.l.] : [s.n.], 2008. 189 s. ISBN 978-80-7201-698-3

⁵⁴ *Evropská unie štědře podporuje italský "Jih"* [online]. 2008 [cit. 2009-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2001/0028/28zahr.html>>

4.5.1 Programovací období 2000-2006

V těchto letech obdržela země na financování regionální politiky celkem 28,5 mld. euro. O rozdělení těchto prostředků v zemi rozhoduje Ministerstvo financí. Nejvíce finanční pomoci směřovalo do regionů spadajících pod Cíl 1 regionální politiky (HDP nižší než 75% průměru EU). Pod tento cíl spadalo šest regionů jižní části země a obdržely celkem přes 22 mld. euro. Regiony spadající pod Cíl 2 získaly přes 2 mld. euro (hospodářská a sociální pomoc zaostávajícím oblastem). Cíl 3 podporuje rozvoj vzdělání a zaměstnanosti a týká se těch oblastí, které nespádají pod Cíl 1. V Itálii bylo vyčleněno na tuto oblast přes 3,7 mld. euro.⁵⁵ Na tzv. Iniciativy společenství bylo vyčleněno 1,179 mld. euro. Na program Interreg, který se zaměřuje na přeshraniční spolupráci regionů bylo vyčleněno 426 mil. euro. Na program Leader, který je zaměřen na podporu venkovských oblastí, bylo vydáno 267 mil.euro. Program Urban podporující rozvoj městských regionů obdržel v tomto období 108 mil.euro a program Equal se zaměřením na spolupráci proti diskriminaci na trhu práce 371 mil.euro.

4.5.2 Programovací období 2007-2013

Na toto programovací období bylo pro italskou regionální politiku z Evropské unie vyčleněno celkem 28,8 mld. euro, Pro Cíl 1 – Konvergence je částka nejvyšší, činí 21,6 mld. euro, pro Cíl 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost jde o částku 6,3 mld. a pro Cíl 3 – Evropská územní spolupráce země obdržela 856 mil. euro.

Hlavním cílem regionální politiky v tomto období je přispět k průměrnému ročnímu růstu HDP mezi 2,4 a 3,1% v regionech konvergence a zvýšit zaměstnanost v těchto regionech na 50%. Další snahou bude podpora služeb a konkurence, internacionalizace a modernizace hospodářství.⁵⁶

---

⁵⁵ *Evropská unie štědře podporuje italský "Jih"* [online]. 2008 [cit. 2009-03-19]. Dostupný z WWW: <<http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2001/0028/28zahr.html>>

⁵⁶ *Práce pro regiony, regionální politika EU 2007-13* [online]. 2008 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/working2008/work_cs.pdf>

5 KOMPARACE EKONOMIKY V RÁMCI EU

5.1 Srovnání podle makroekonomických ukazatelů

V této části své práce porovnávám italskou ekonomickou situaci s ostatními členskými státy Evropské unie. Země jsou porovnávány z hlediska základních makroekonomických ukazatelů, které nejlépe odrážejí a vystihují ekonomiku v dané zemi.

Tabulka 17: Porovnání makroekonomických ukazatelů Itálie v rámci EU za rok 2007

	Počet obyvatel	Míra nezam. (v %)	HDP (v mil. euro) b.c.	Míra růstu HDP (v %)	Běžný účet p.b. (mil.eur)	Státní dluh (% HDP)	Míra inflace (v %)
EU 27	495 090 294	5,3	12352993.6	2,9	-14235	58,7	2,3
Belgie	10 584534	7,5	334917.0	2,8	-2269	83,9	1,8
Bulharsko	7 679290	6,9	28898.6	6,2	-2403	18,2	7,6
Česká republika	10 287189	5,3	127142.9	6	-961	28,9	3
Dánsko	5 447084	3,8	226544.4	1,6	865	26,2	1,7
Německo	82 314906	8,4	2422900.0	2,5	53556	65,1	2,3
Estonsko	1 342409	4,7	15270.3	6,3	-669	3,5	6,7
Irsko	4 312526	4,6	190602.7	6	-2728	24,8	2,9
Řecko	11 171740	8,3	228180.3	4	-11324	94,8	3
Španělsko	44 474631	8,3	1050595.0	3,7	-28884	36,2	2,8
Francie	63 392140	8,3	1892132	2,2	-10775	63,9	1,6
Itálie	59 131287	6,0	1544915.1	1,5	-10196	104	2,9
Kypr	778 684	4	15667.1	4,4	-1504	59,5	2,2
Lotyšsko	2 281305	6	21111.0	10	-1101	9,5	10,1
Litva	3 384879	4,3	28422.9	8,9	-1067	17	5,8
Lucembursko	476 187	4,1	36277.7	5,2	1230	7	2,7
Maďarsko	10 066158	7,4	101130.6	1,1	-1389	65,8	7,9
Malta	407 810	6,4	5444.9	3,6	-265	62,2	0,7
Nizozemí	16 357992	3,2	567066.0	3,5	13210	45,7	1,6
Rakousko	8 298923	4,4	270836.8	3,1	3690	59,5	2,2
Polsko	38 125479	9,6	310612.9	6,6	-4583	44,9	2,6
Portugalsko	10 599095	8,1	163190.1	1,9	-4959	63,6	2,4
Rumunsko	21 565119	6,4	123846.8	6,2	-5579	12,9	4,9
Slovinsko	2 010377	4,9	34470.9	6,8	-663	23,4	3,9
Slovensko	5 393637	11,1	54856.6	10,4	-1170	29,4	1,9
Finsko	5 276955	6,9	179659.0	4,2	2385	35,1	1,6
Švédsko	9 113 257	6,1	331225.9	2,6	8178	40,4	1,7
Velká Británie	60 816 701	5,3	2046535.3	3	-4880	44,2	2,3

Zdroj: Eurostat [online]. 2009 [cit. 2009-03-21]. Dostupný z WWW:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/&product=REF_TB_national_accounts&depth=3>.

Evropskou unii v současné době tvoří 27 států. Itálie patří spíše k rozvinutějším zemím EU. Je členem G-7, sdružení sedmi nejvyspělejších států světa. Stát je hodnocen jako světově šesté největší tržní hospodářství.⁵⁷ Z hlediska počtu obyvatel je Itálie v Evropské unii na 4. místě, po Německu, Francii a Velké Británii. V celosvětovém měřítku zaujímá místo 23. Má téměř 145 krát více obyvatel než Malta, což je stát s nejnižším počtem obyvatel. Celkový počet obyvatel EU všech členských států je 495 090 294 a podíl Itálie na celkovém obyvatelstvu tvoří přibližně 11,94%. Míra nezaměstnanosti v zemi za rok 2007 nedosahovala nejvyšších hodnot v EU. Pohybuje se okolo 6,0 % a největší podíl na její hodnotě má vysoká nezaměstnanost v zaostalých regionech na jihu země. Nejvyšší míru nezaměstnanosti mělo v roce 2007 Slovensko, v roce 2007 činila 11,1 %. Na druhém místě bylo Polsko se 9,6% a o třetí místo v nejvyšší nezaměstnanosti se dělily Řecko, Španělsko a Francie s 8,3%. Průměrná nezaměstnanost všech států EU v roce 2007 činila 5,3%. Nejnižší míry nezaměstnanosti dosáhlo Nizozemí, činila 3,3%. V oblasti HDP Itálie poměrně zaostávala za ostatními zeměmi, v roce 2007 tempo růstu činilo 1,5 % a průměrné tempo růstu všech států EU činilo 2,9%. V Německu rostlo HDP 2,5%, ve Francii 2,2%, Velká Británie dosáhla tempa růstu 3%. Nejvyšší hospodářský růst byl zaznamenán na Slovensku, dosahoval 10,4%, dále pak v Lotyšsku, kde činil 10%. Nejnižší hodnota HDP patřila Maďarsku, činila 1,1%. Státní dluh je a vždy byl v Itálii nejvyšší ze všech členských států. V roce 2007 činil 104 % HDP. Evropská unie v této oblasti vyvíjela tlak na italskou vládu. Průměrné zadlužení všech států EU za rok 2007 činilo 58,7% HDP. Druhého nejhoršího výsledku dosáhla Belgie, státní dluh dosáhl 83,9% HDP. Naopak nejlepší výsledek v rámci EU mělo Estonsko, kde státní dluh dosahoval 3,5% HDP. V Německu a ve Francii přesahuje státní dluh 60% HDP, Velká Británie se drží stále pod hranicí 50%. Běžný účet platební bilance všech států EU je v průměru pasivní, v roce 2007 činilo saldo -14 235 mil.euro. V Itálii saldo platební bilance v roce 2007 dosahovalo -10 196 mil. euro. Míra inflace v Itálii v roce 2007 dosáhla 2,9%, blížila se průměrné inflaci všech států EU za tento rok, hodnotě 2,3%. S nejhorším výsledkem se potýkalo Lotyšsko, míra inflace zde činila přes 10% a velmi špatná situace panovala v Maďarsku, Estonsku a Bulharsku. Úspěšná je Malta s 0,7%, Francie s 1,6%, Německo a Velká Británie s 2,3%. V inflaci, HDP a v menší míře také nezaměstnanosti, se Itálie pohybuje v mezích průměru, oblast státního dluhu je ale markantně vzdálená od hodnot dosažených v ostatních státech EU a volá po co nejrychlejším zlepšení.

---

⁵⁷ *Publications Office > Background Notes Background Note: Italy* [online]. 2009 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/4033.htm>>

5.2 Komparace Itálie s dalšími státy EU v období 1990-2007

5.2.1 Vývoj HDP

Tabulka 18: Míra růstu HDP v jednotlivých letech (v %)

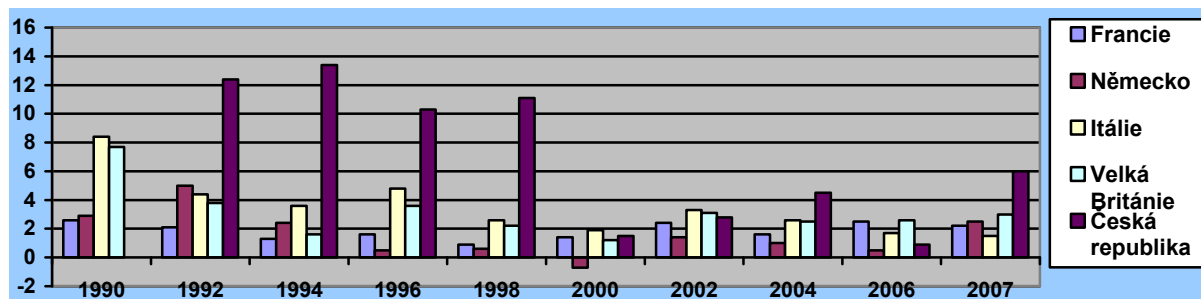
	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006
EU 27	-	-	-	-	-	3,9	1,2	2,5	3,3
Francie	2,6	1,4	2,2	1,1	3,5	3,9	1,0	2,5	2,0
Německo	5,3	2,2	2,7	1,0	2,0	3,2	-	1,1	2,9
Itálie	2,1	0,8	2,2	0,7	1,4	3,6	0,3	1,2	1,9
Velká Británie	0,8	0,2	4,3	2,8	3,4	3,8	2,1	3,3	2,8
Česká republika	-	-0,5	2,2	4,0	-0,8	3,6	1,9	4,5	6,4

Zdroj: *Country statistical profiles 2008* [online]. 2009 [cit. 2009-03-13]. Dostupný z WWW:

<<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?queryname=469&querytype=view&lan>>

V porovnání s výše zvolenými státy můžeme vývoj hrubého domácího produktu v Itálii hodnotit obdobně jako ve Francii. Rok 1990 znamenal pro obě země podobný růst HDP, v Itálii 2,1% a ve Francii 2,6%. Rok 1992 znamenal pokles tempa růstu HDP, v roce 1994 u obou zemí došlo ke zvýšení na 2,2%. V roce 2006 míra růstu HDP v Itálii činila 1,9% a ve Francii 2,0%. V Německu byl v roce 1990 zaznamenána hodnota růstu 5,3% a v dalších letech (1992-1998) se tato hodnota snižovala. V roce 2000 byla v Německu naměřena hodnota 3,2% a v roce 2006 činila 2,9%. Průměrný růst HDP celé EU se od roku 2000 pohybuje podle tabulky 18 v rozmezí 1,2-3,9%. Ve Velké Británii byl v letech 1990-1992 poměrně nízký růst HDP, v roce 1994 došlo ke zvýšení a činil 4,3%. V dalších letech ve sledovaném období tato hodnota kolísala okolo 2 - 3,8%.

Graf 19: Míra růstu HDP (v %)

Zdroj: graf byl vytvořen z tabulky 18

5.2.2 Nezaměstnanost

Tabulka 19: Míra nezaměstnanosti (v %)

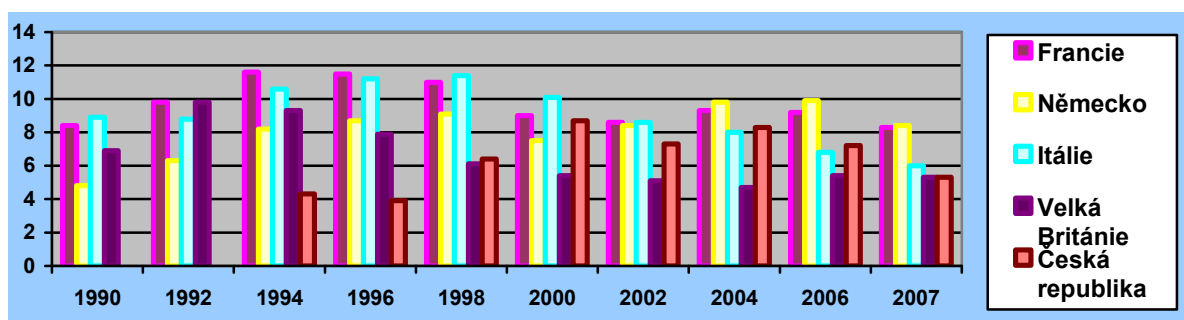
	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007
EU 27	-	-	-	-	-	-	8,9	9,0	8,2	5,3
Francie	8,4	9,8	11,6	11,5	11	9	8,6	9,3	9,2	8,3
Německo	4,8	6,3	8,2	8,7	9,1	7,5	8,4	9,8	9,9	8,4
Itálie	8,9	8,8	10,6	11,2	11,4	10,1	8,6	8	6,8	6
Velká Británie	6,9	9,8	9,3	7,9	6,1	5,4	5,1	4,7	5,4	5,3
Česká republika	-	-	4,3	3,9	6,4	8,7	7,3	8,3	7,2	5,3

Zdroj : UNECE - United nations Economic Commission for Europe [online]. 2008 [cit. 2009-03-20].

Dostupný z WWW: <<http://w3.unece.org/pxweb/DATABASE/STAT/30-GE/01-Pop/01-Pop.asp>>

V 90. letech vykazovala Itálie vysokou nezaměstnanost, v roce 1998, činila 11,4%. Ve Francii v té době vládla téměř totožná situace, v roce 1996 dosáhla francouzská míra nezaměstnanosti 11,5%. U obou zemí došlo v roce 2000 k pozitivnější změně a nezaměstnanost mírně klesala. Francie dosáhla v roce 2007 hodnoty 8,3%. Ve Velké Británii a v Německu byla v 90. letech míra nezaměstnanosti nižší než v Itálii. Naopak dnes v Německu dochází spíše ke zvyšování, rok 1996 znamenal pro německou ekonomiku míru nezaměstnanosti 9,9%, v Itálii 6,8% a ve VB 5,4%. Z toho plyne, že od roku 2000 zaujímala nejnižší nezaměstnanost Velká Británie. Česká republika vykazovala za sledované období nejnižší nezaměstnanost z vybraných států. V roce 2007 činila míra nezaměstnanosti v ČR 5,3%, v Itálii se tato hodnota držela na 6,0%. Průměrná nezaměstnanost všech států EU za rok 2007 činila 5,3%.

Graf 20: Míra nezaměstnanosti (v %)

Zdroj: graf byl vytvořen z tabulky 19

5.2.3 Inlace

Tabulka 20: Míra inflace (v%)

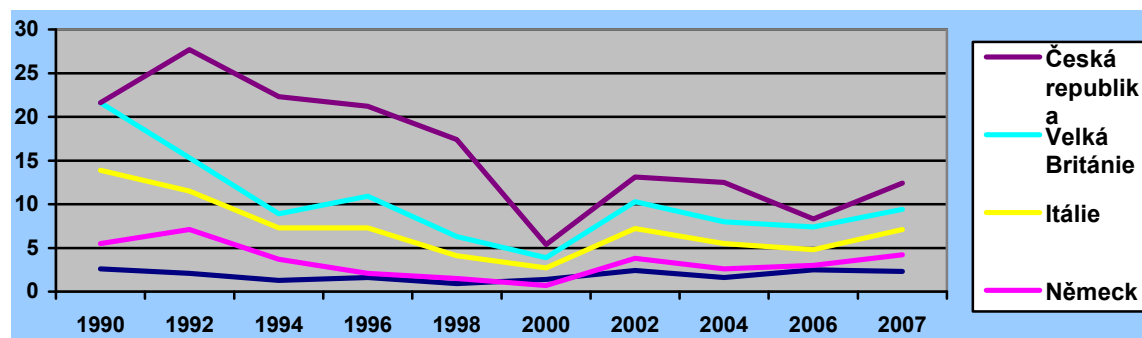
	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007
EU 27	-	-	-	-	-	-	2,8	2,3	2,3	2,3
Francie	2,6	2,1	1,3	1,6	0,9	1,4	2,4	1,6	2,5	2,3
Německo	2,9	5	2,4	0,5	0,6	-0,7	1,4	1	0,5	1,9
Itálie	8,4	4,4	3,6	5,2	2,6	2	3,4	2,9	1,8	2,9
Velká Británie	7,7	3,8	1,6	3,6	2,2	1,2	3,1	2,5	2,6	2,3
Česká republika	-	12,4	13,4	10,3	11,1	1,5	2,8	4,5	0,9	3

Zdroj : UNECE - United nations Economic Commission for Europe [online]. 2008 [cit. 2009-03-20].

Dostupný z WWW: <<http://w3.unece.org/pxweb/DATABASE/STAT/30-GE/01-Pop/01-Pop.asp>>

Kromě České republiky ve vývoji inflace nemůžeme vysledovat z daných států rapidní rozdíly. Vývoj inflace v Itálii se nejvíce přibližuje vývoji ve Velké Británii. Oba tyto státy vykazovaly v roce 1990 míru inflace okolo 8%. V dalších letech u nich docházelo ke snižování. Mírný výkyv byl zachycen v Itálii v roce 1996, kdy míra inflace narostla na 5,2%. Při sledování německého vývoje pozorujeme střídavé klesání a růst, v roce 2000 dosáhla míra inflace záporné hodnoty -0,7%. V Itálii byla v témže roce naměřena míra inflace 2%. Situace ve Francii je nejlepší ze sledovaných států, míra inflace se zde udržuje po celou dobu sledovaného období na velmi nízké úrovni. Nejnížší byla v roce 1998, kdy činila 0,9%, naopak nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 1990, a to 2,6%. Průměr míry inflace všech členských zemí EU v roce 2007 činil 2,3%, Itálie v témže roce dosáhla hodnoty 2,9%. Česká republika čelila vysoké inflaci především v 90. letech, kdy její míra inflace dosáhla hodnoty až 2krát vyšší než v Itálii.

Graf 21: Míra inflace (v%)

Zdroj: graf byl vytvořen z tabulky 20

5.2.4 Platební bilance

Tabulka 21: Běžný účet platební bilance (v mil. USD)

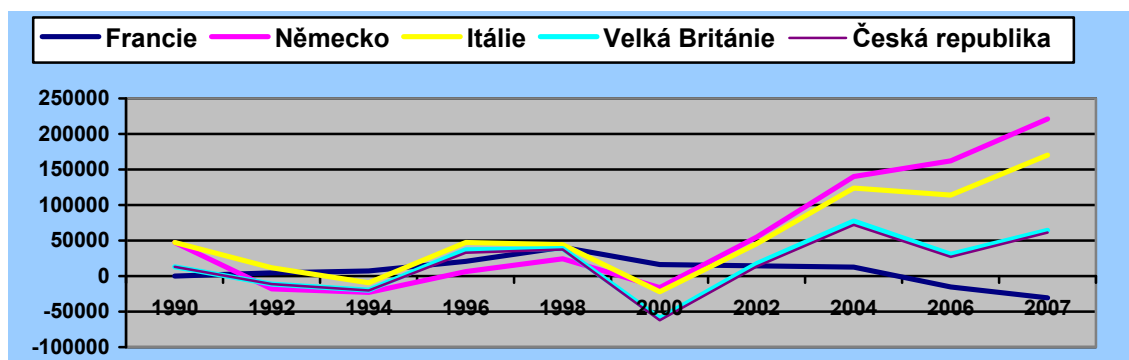
	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007
EU 27	-	-	-	-	-	-	12 232	65 858	-59 205	-114 681
Francie	-	4 626	7 399	20 518	40 621	16 312	14 462	12 441	-15 427	-30 550
Německo	47 351	-22 670	-30 524	-14 031	-16 303	-32 469	40 482	127 798	177 506	251 945
Itálie	-	29 644	13 728	40 640	19 837	-5 847	-9 458	-16 192	-48 308	-51 137
Velká Británie	-34 471	-22 998	-10 203	-10 335	-5 421	-37 628	-27 946	-46 400	-82 916	-105 772
Česká republika	-	-	-774	-4 132	-1 275	-2 729	-4 184	-5 776	-3 668	-3 107

Zdroj : UNECE - *United nations Economic Commission for Europe* [online]. 2008 [cit. 2009-03-20].

Dostupný z WWW: <http://w3.unece.org/pxweb/DATABASE/STAT/30-GE/01-Pop/01-Pop.asp>

Běžný účet platební bilance je v průměru všech států Evropské unie v posledních dvou letech pasivní, v letech 2002 a 2004 dosahoval kladných hodnot. Italské saldo platební bilance je dlouhodobě pasivní, stejně tak jako ve Velké Británii, kde pozorujeme zápornou hodnotu už od začátku 90. let. Deficit běžného účtu Velké Británie převyšuje dvojnásobek italského deficitu a neustále se zvyšuje. Ve Francii byla situace 90. let podobná jako v Itálii, obě země vykazovaly hodnoty kladné. V Německu v průběhu 90. let platební bilance vykazovala záporné hodnoty, od roku 2002 přešla do hodnot kladných. Nejnižší saldo platební bilance má ve sledovaném období Česká republika, po celé sledované období však na rozdíl od Itálie vyazuje záporné saldo.

Graf 22: Běžný účet platební bilance (v mil.USD)

Zdroj: graf byl vytvořen z tabulky 21

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo pokusit se zhodnotit ekonomický vývoj v Itálii v období od 90. let po rok 2006. Po celkové analýze hospodaření z hlediska makroekonomických ukazatelů, vývoje hospodářské politiky a také z hlediska postavení země v Evropské unii zjišťujeme, že italská ekonomika v rámci historického vývoje čelila řadě problémů a krizí, které zemi poznamenaly jak na zhoršeném stavu hlavních makroekonomických veličin, tak na komplexním postavení daného státu ve světě. Přesto je ale dnes Itálie natolik silným státem, že zaujímá hrdou pozici mezi sedmi státy s nejrozvinutějším a nejvyspělejším hospodářstvím na světě.

Hodnocení italské ekonomiky se vždy jevilo poněkud problematicky a její problémy mají z historického hlediska dlouhodobý charakter. Hlavní roli bezesporu hraje její typický teritoriální dualismus, tedy nadměrné rozdíly mezi ekonomicky vyspělým průmyslovým severem země a zemědělsky zaostalým jihem. Tyto obrovské diference ovlivňují celkovou ekonomiku země a také jednotlivé makroekonomické ukazatele. Zhoršená situace na italském jihu komplikuje ekonomickou sílu státu v rámci Evropské unie, Evropy, ale také celého světa. V současné době je stejně jako v minulosti snahou italské vlády pod vedením Silvia Berlusconiho pokračovat ve snižování těchto regionálních nerovností. Z historického hlediska šlo toto vyrovnávání rozdílů vždy velmi pomalu a nejinak je tomu i dnes. I když se Evropská unie snaží svými strukturálními fondy zaostalému jihu pomáhat, stále zde přetrvávají určité problémy. Jde především o existenci vysoké korupce na jihu země a s tím spojené potíže při využití a rozdělení finančních prostředků směřujících z Evropské unie, ale také ze státního rozpočtu.

Další otázkou je vysoká nezaměstnanost především na jihu země. V rámci jejího zmírňování se kladně jeví zvyšující se stěhování kvalifikovaných Italů z jihu státu na sever. Z této skutečnosti však vyvstává další problém, s čímž souvisí ztráta vysoce kvalifikovaného obyvatelstva na jihu země. Faktorem, který dlouhou dobu komplikoval a stále ohrožuje italskou ekonomiku je státní zadluženost. Italský státní dluh je nejvyšší v celé Evropské unii a je neuvěřitelné, že ještě dnes přesahuje 100% HDP. Vláda dosud nedokázala státní zadluženost radikálně snížit. V současné době však italské hospodářství přechází z období stagnace a začíná jakési ekonomickému oživení. Hospodářský růst v roce 2007 činil 1,5%, což je poměrně dobrý výsledek ve srovnání s předchozími roky.

Deficit veřejných financí činil 1,9%, splňuje tedy podmínky Paktu stability a růstu a drží se pod hranicí 3%. Míra inflace znamenala pro tento rok 2,9% a státní zadluženost okolo 104% HDP. Míra nezaměstnanosti činila 6,0 % a neustále se snižuje. Zde však panuje rozdíl mezi vyšší nezaměstnaností na jihu než na severu země.

Situace v politické oblasti v průběhu jednotlivých let také nebyla ideální. Poválečná historie byla charakteristická vysokou politickou nestabilitou. Docházelo totiž k neobvykle rychlému střídání vlád, což ekonomické situaci v zemi příliš neprospívalo. Také propojení politických stran s organizovaným zločinem a korupcí nebudila důvěru. Pokud bychom se měli pokusit shrnout postavení země v Evropské unii, dojdeme k závěru, že Itálie byla na poli evropské integrace vždy silným hráčem. Od samých počátků integrace až do současnosti země usiluje o pevné společenství evropských států. Přijetí společné měny euro jenom upevnilo pozici země mezi evropskými státy. Vysokou úlohu hrála politická scéna, především když R. Prodi, významný italský premiér, stál v čele Evropské komise, a také zastoupení v evropských institucích je v Itálii poměrně vysoké.

Rychlé střídání vlád, obrovské teritoriální rozdíly, vysoká míra migrace, nepřistoupení země k nutným reformám a v důsledku toho velké tlaky ze strany Evropské unie na zlepšení ekonomické situace zejména v 90. letech, tomu všemu můžeme dávat za vinu dnešní ekonomickou situaci v zemi. Přestože je Itálie nejvyspělejším průmyslovým a zemědělským státem jižní Evropy, stále zůstává mnoho k vylepšování. Na úplný závěr bychom mohli konstatovat, že nezbývá než doufat, že v dalších letech povede ekonomický a zároveň i politický vývoj v Itálii k lepšímu a země bude moci posílit své postavení mezi evropskými státy, a to zejména v oblasti státního zadlužení a teritoriálních nerovností.

Použitá literatura

Publikace:

- 1) Židek, L. Dějiny světového hospodářství, Nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, ISBN 978-80-7380-035-2
- 2) Rovná, L., Kasáková, Z., Váška, J. Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii, Praha, Eurolex Bohemia, a.s., 2007, ISBN 978-80-7379-014-11
- 3) Sirůček, P. a kol. Hospodářské dějiny a ekonomické teorie, MELANDRIUM, 2007, ISBN 978-80-86175-03-4
- 4) Fiala, P., Pitrová, M. Rozšiřování ES/EU, Brno, Masarykova univerzita, 2003, ISBN 80-210-3041-0
- 5) Wokoun, R., Červený M. a kol. Ekonomika v prostoru, svět, střední Evropa, EU, OECD, ČR, Linde Praha a.s., 2008, ISBN 978-80-7201-698-3
- 6) Kučerová, I. Aktuální otázky světové ekonomiky, Praha, Vysoká škol ekonomická, 2002, ISBN 80-245-0406-5
- 7) Kučerová, I. Ekonomiky členských států Evropské unie, Praha, Nakladatelství Karolinum, 2003, ISBN 80-246-0650-X
- 8) Kučerová, I. Evropská unie: Hospodářské politiky, Praha, Nakladatelství Karolinum, 2006, ISBN 80-246-1212-7
- 9) Cihelková, E. Vnější ekonomické vztahy Evropské unie, Praha, nakladatelství C. H. Beck, 2003, ISBN 80-7179-804-5
- 10) Cihelková, E., Křížková, J., Kunešová, H., Martinčík, D. Světová ekonomka nové jevy a perspektivy, nakladatelství C. H. Beck, 2001, ISBN 80-7179-311-6
- 11) Cihelková, E. a kol. Světová ekonomika-základní rysy a tendence vývoje, Praha, Vysoká škola ekonomická, 2004, ISBN 80-245-0687-4
- 12) Holman, R. Makroekonomie, středně pokročilý kurz, Praha, nakladatelství C. H. Beck, 2004, ISBN 80-7179-764-2
- 13) Provazníková, R., Volejníková, J. Makroekonomie, cvičebnice, MELANDRIUM, 2006, ISBN 80-86175-47-2
- 14) Kronika lidstva, Praha, Fortuna Print, 2000, ISBN 80-86144-91-7
- 15) Giuliano, P. Dějiny Itálie, Nakladatelství Lidové noviny, ISBN 978-80-7106-721-4
- 16) Pavelka, T. Makroekonomie, základní kurz, MELANDRIUM, 2007, ISBN 978-80-86175-58-4

Obecné internetové zdroje:

- 1) www.businessinfo.cz
- 2) www.export.cz
- 3) www.mfcr.cz
- 4) www.euroekonom.cz
- 5) www.cszo.cz
- 6) www.cnb.cz
- 7) www.bankadiitalia.it
- 8) www.ice.gov.it
- 9) www.oecd.org
- 10) www.istat.it
- 11) www.eurostat.org
- 12) www.esteri.it
- 13) www.mpo.cz
- 14) www.zemepis.eu
- 15) www.iips.cz
- 16) www.w3.unece.org
- 17) www.bonoboathome.blogspot.com
- 18) www.euroskop.cz
- 19) www.europeum.org
- 20) www.worldwide-tax.com
- 21) www.blisty.cz
- 22) www.mvcr.cz

Seznam tabulek

Tabulka 1: Demografický vývoj obyvatelstva v jednotlivých letech (v tis.).....	20
Tabulka 2: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých letech (v %)	22
Tabulka 3: Procentní vyjádření sektorové zaměstnanosti (v %)	27
Tabulka 4: Dynamika HDP v jednotlivých letech.....	28
Tabulka 5: Podíl jednotlivých komodit na italském exportu zemědělských výrobků v roce 2007	31
Tabulka 6: Míra inflace v jednotlivých letech (v %).....	33
Tabulka 7: Zahraniční obchod - vývoz, dovoz, saldo (v mld. USD).....	35
Tabulka 8: Teritoriální struktura zahraničního obchodu (v %).....	36
Tabulka 9: Export Itálie podle geografického hlediska (v mil. euro) za rok 2007.....	37
Tabulka 10: Import Itálie podle geografického hlediska (v mil. euro) za rok 2006.....	38
Tabulka 12: Vyjádření podílu česko – italské obchodní výměny na celkovém objemu zahraničního obchodu ČR za rok 2007	40
Tabulka 13: Velikost italského státního dluhu (v % HDP).....	42
Tabulka 14: Deficit veřejných financí (% HDP).....	43
Tabulka 15: Objem přílivu a odlivu přímých zahraničních investic (v mil. USD).....	48
Tabulka 16: Daň z příjmů fyzických osob za rok 2008.....	50
Tabulka 17: Porovnání makroekonomických ukazatelů Itálie v rámci EU za rok 2007	57
Tabulka 18: Míra růstu HDP v jednotlivých letech (v %).....	59
Tabulka 19: Míra nezaměstnanosti (v %).....	60
Tabulka 20: Míra inflace (v%)	61
Tabulka 21: Běžný účet platební bilance (v mil. USD).....	62

Seznam grafů

Graf 1: Demografický vývoj obyvatelstva (v tis.).....	21
Graf 2: Porovnání věkové struktury obyvatelstva v letech 1980 a 2009.....	22
Graf 3: Míra nezaměstnanosti (v %)	23
Graf 4: Míra zaměstnanosti mezi věkovými skupinami (v%).....	24
Graf 5: Porovnání nezaměstnanosti Italů a imigrantů podle pohlaví (v %)	25
Graf 6: Vývoj zaměstnanosti v hospodářských sektorech.....	26
Graf 7: Míra růstu HDP (v %).....	29
Graf 8: HDP na jednoho obyvatele (v běžných cenách , v USD)	30
Graf 9: Podíl odvětví na tvorbě HDP za rok 2007	30
Graf 10: Vývoj inflace (v %).....	33
Graf 11: Zahraniční obchod - vývoz, dovoz, saldo (v mld.USD)	34
Graf 12: Export Itálie z geografického hlediska (v mil. eur) za r. 2007.....	37
Graf 13: Import Itálie z geografického hlediska (v mil. eur) za r. 2006.....	38
Graf 14: Vývoj zahraničního obchodu mezi ČR a Itálií (v mil. euro).....	40
Graf 15: Vývoj salda platební bilance (% z HDP)	41
Graf 16: Státní dluh v jednotlivých letech (v % HDP).....	43
Graf 17: Vývoj deficitu veřejných financí (v % HDP).....	44
Graf 18: Objem přílivu a odlivu přímých zahraničních investic (v mil. USD).....	48
Graf 19: Míra růstu HDP (v %).....	59
Graf 20: Míra nezaměstnanosti (v %)	60
Graf 21: Míra inflace (v%).....	61
Graf 22: Běžný účet platební bilance (v mil.USD)	62

Seznam příloh

Příloha 1: Mapa Itálie

Příloha 2: Itálie - Základní informace o teritoriu

Příloha 3: Přehled italských regionů a jejich hlavní města

Seznam zkratek

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EMS	Evropský měnový systém
EMU	Evropská měnová unie
EU	Evropská unie
G-7	Sdružení sedmi nejvyspělejších států světa
HDP	Hrubý domácí produkt
ICAO	Mezinárodní organizace pro civilní letectví (International Civil Aviation Organization)
MMF	Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund)
NATO	Severoatlantická aliance
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (Organization for Security and Cooperation in Europe)
OECD	Organizace zemí pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organization for Economic Cooperation and Development)
OSN	Organizace spojených národů
RE	Rada Evropy (Council of Europe)
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UNIDROIT	Organizace OSN, pravidla světového obchodu (International institute for the unification of private law)
USD	Americký dolar
WB	Světová banka (World bank)
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organisation)
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organisation)
ZEU	Západoevropská unie

Přílohy

Příloha 1: Mapa Itálie

Mapa online [online]. 2009 [cit. 2009-03-25]. Dostupný z WWW:

<<http://mapaonline.cz/mapa-italie/>>.

Příloha 2: Itálie - Základní informace o teritoriu ⁵⁸

Oficiální název státu	Italská republika (Repubblica Italiana)
Rozloha	301 338 km ²
Počet obyvatel	57 478 000 (sčítání lidu v roce 2001)
Hustota zalidnění na km ²	187
Podíl ekonomicky činného obyvatelstva:	61,4 %
Průměrný roční přírůstek obyvatelstva	0,07 %
Národnostní složení	98 % Italů
Dalším jazykové a etnické skupiny	německá, slovinská, francouzská, cikánská, africká, asijská
Náboženské složení	97 % katolíci, 1,5 % evangelíci, nedefinovaní
Úřední jazyk	italština
Administrativně správní členění země	20 regionů, 103 okresů, 8 100 obcí
Hlavní město	Řím (Roma) – 2 800 000 obyvatel
Další velká města	Milán, Neapol, Turín, Palermo, Boloňa, Florencie
Peněžní jednotka	1 euro
Státní svátky	1.1- Nový rok, 6.1. - Tří králů, 25.4. - Den osvobození, 1.5. - Svátek práce, 2.6.- Vznik republiky, 15.8.– Nanebevstoupení, 1.11. - Všech svatých, 8.12.- Neposkvrněné početí, 25. a 26. 12. - Vánoční svátky
Nejvyšší bod	Mont Blanc (4748 m.n.m.)
Prezident	Giorgio Napolitano (od 15. 5. 2006)
Státní hymna	Fratelli d'Italia
Internetová doména	it
Telefonní předvolba	39
Časové pásmo	UTC +1

---

⁵⁸ *Itálie - souhrnné teritoriální informace* [online]. 2008 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/italie-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000683/>

Příloha 3: Přehled italských regionů a jejich hlavní města

Region	Hlavní město
Abruzzo	L'Aquila
Basilicata	Potenza
Calabria	Catanzaro
Campania	Napoli
Emilia-Romagna	Bologna
Friuli-Venezia Giulia	Treste
Lazio	Roma
Liguria	Genova
Lombardia	Milano
Marche	Ancona
Molise	Campobasso
Piemonte	Torino
Puglia	Bari
Sardegna	Cagliari
Sicilia	Palermo
Toscana	Firenze
Trentino-Alto Adige	Trento
Umbria	Perugia
Valle d'Aosta	Aosta
Veneto	Venezia

*Zdroj: Regiony v Itálii [online]. 2006 [cit. 2009-03-25]. Dostupný z WWW:
<http://www.vseoitalii.estranky.cz/clanky/italske-regiony/regiony>*